Minäkö hyvä isä?
Pienten lasten isien käsityksiä isyydestä

Ville Hakala
Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma
Kevätlukukausi 2020
Varhaiskasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Hakala, Ville. 2020. Minäkö hyvä isä? Pienten lasten isien käsityksiä isyydestä. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatuksen laitos. 68 sivua + liitteet.

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, millaisia isiä pienten lasten isät kuvailevat olevansa ja millaisia ovat heidän käsityksensä hyvästä isyydestä nykypäivän Suomessa. Tämän lisäksi tarkastelen isien perusteluita perhevapaiden pitämisestä. Tässä tutkimuksessa tämän päivän kulttuurisesti hyvää isyyttä kuvastaa käsitys sitoutuneesta isyydestä. Tällöin isä osallistuu perheen arkeen ja vastuunkantoon tasavertaisena vanhempana puolisonsa kanssa ja luo lapseensa emotionaalisesti läheisen suhteen.

Tutkimus on luonteeltaan laadullinen ja perustuu sosiokonstruktivistiseen tutkimusorientaatioon. Aineistonkeruumenetelmänä on käytetty puolistrukturoitua teemahaastattelua. Tutkimusaineisto kerättiin vuonna 2019 ja haastateltavina oli kuusi pienten lasten isää, joista enemmistö asui Keski-Suomessa. Haastateltavat olivat iältään 24–42-vuotiaita ja heidän lapsensa alle kouluikäisiä. Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysilla, mihin sovellettiin myös teorialähtöistä analyysia.

Tulokset osoittivat, että isien toteuttama isyys oli pääpiirteittäin sitoutuneen isyyden mukaista. Isistä jokainen kuvaili itseään hyväksi isäksi, joka on tarvittaessa lapsen tukena ja turvana. Valtaosa isistä nosti esille perhekeskeisyytensä ja perheen kanssa vietetyn ajan merkityksellisyyden. Ennen kaikkea isät halusivat elää mukana lastensa jokapäiväisessä elämässä, johon kuului hyvän, vastavuoroisen ja keskustelunomaisen suhteen luominen lapseen. Keskeisimmiksi hyvän isän piirteiksi isät määrittelivät läsnäolon ja saatavilla olemisen lapsen elämässä.

Kenenkään isän mielestä äidin ei kuuluisi olla ensisijainen perhevapaiden käyttäjä. Jokainen isä piti tärkeänä isien jäämistä perhevapaille. Isien keskeisin syy perhevapaille jäämiseen oli tahto tutustua omaan lapseen ja luoda häneen vahva side. Omaa perhevapaiden käyttämättä jättämistä perusteltiin lähinnä taloudellisilla syillä.

Asiasanat: Isät, isyys, sitoutunut isyys, hyvä isyys, perhevapaat

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO ... 4

2 MIEHISYYS JA ISYYS SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA ... 6

2.1 Maskuliinisuus, miehisyys ja isyys ... 6

2.2 Isyys eri aikakausina Suomessa ... 11

2.3 Sitoutunut isyys - määritelmä ja edellytykset ... 14

3 PERHEVAPAAT SUOMESSA ... 19

3.1 Perhevapaiden määrittelyä ... 19

3.2 Isien jääminen perhevapaille ... 21

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA- KYSYMYKSET ... 24

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN ... 25

5.1 Tutkimuskohde ... 25

5.2 Aineiston keruu ja tutkittavat ... 26

5.3 Aineiston analyysi ... 27

5.4 Eettiset ratkaisut ... 30

6 TULOKSET ... 32

6.1 Isyyden toteuttaminen ja käsitykset hyvästä isyydestä ... 32

6.1.1 Millainen on isänä ... 32

6.1.2 Isyyteen vaikuttavat tekijät ... 36

6.1.3 Käsitykset hyvästä isyydestä ... 45

6.2 Perhevapaille jääminen ... 47

7 POHDINTA ... 53

7.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset ... 53

7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet ... 58

LÄHTEET ... 61

1 JOHDANTO

Niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa tyypillinen nykypäivän isä tasapainottelee monenlaisten roolien välillä, jotka saattavat keskenään olla ristiriitaisia. Kuuluisiko isän olla perinteikäs pitkää työpäivää tekevä perheenelättäjä, lapsia harrastuksiin kuljettava äidin apulainen vai perhe-elämän pyörittäjä, joka ensisijaisesti vastaa kodin- ja lastenhoidosta? (Eerola, Eskola & Kaukinen 2018, 93.) Nykyisin isän tapa toteuttaa isyyttään lähtee yhä enemmän hänen omista henkilökohtaisista valinnoistaan, joihin ei nähdä liittyvän vahvaa moraalista vastuuntuntoa tai yhteiskunnan puolelta tulevaa velvoitteellisuutta (Cook, Jones, Dick ja Singh 2005, 7; Kolehmainen & Aalto 2004, 10). Isyys halutaan myös yhä enemmän nähdä äitiyden kanssa samanarvoisena vanhemmuutena, jolloin vanhemmille kuuluvat samanlaiset oikeudet ja velvollisuudet (Huttunen 2010, 111; Ylikännö 2009, 122). Tämä muutos ei kuitenkaan koske läheskään jokaista isää. Kotityöt ja lasten hoito ovat yleisimpiä riidan aiheita suomalaisissa parisuhteissa (Huttunen 2010, 111.)

Tutkimuksessani sitoutuneen isyyden käsite kuvastaa sitä isyyttä, jota enemmistö uusista isistä Suomessa pyrkii toteuttamaan. Sitoutunut isä on tasavertainen kumppani puolisolleen ja osallistuu tasapuolisesti lastenhoitoon ja kotitöihin sekä samalla luo aidon vuorovaikutussuhteen lapseensa. (Pirskanen 2011, 32, 34; McGill 2014, 1090-1091.) Kasvava määrä isiä haluaisikin olla sitoutuneen isyyden mukainen vanhempi. Samanaikaisesti moni isä kokee myös velvollisuutta olla perinteisen isyyden mukainen perheen elättäjä, joka nauttii työyhteisönsä sisäisestä arvotuksesta. (Eerola & Huttunen 2011, 213; McGill 2014, 1090-1091.) Vaikka isyyteen sitoutuminen on yleensä miehen tietoinen henkilökohtainen päätös, vaikuttavat sitoutumiseen usein myös muut tekijät, esimerkiksi isän sosiaalinen ja taloudellinen asema sekä perhepolitiikka (Marsiglio & Roy 2012, 6; Närvi 2018, 17). Cookin ym. (2005, 7) mukaan miehen oma tahto kuitenkin ennustaa parhaiten hänen isyyteen sitoutumistaan.

Kulttuuriset käsitykset ovat hitaasti muuttuvia, vaikka nykypäivän isät ottavatkin yhä enemmän vastuuta lapsistaan. Useasti kuitenkin hyvän isyyden nähdään rakentuvan isän yksittäisten tekojen kautta. Nämä teot voivat olla esimerkiksi lapsen hakemista päiväkodista tai hänestä eri tavoin huolehtimista (Berg 2009, 174.) Vuoden 2019 alussa uutisoitiin näkyvästi perheen isästä, joka on ollut mukana lapsensa jokaisella neuvolakäynnillä (Yle 11.2.2019). Voiko tämä kertoa siitä, että miehen isyyteen sitoutuminen nähdään edelleen niin ihmeellisenä, että siitä tulee uutisoinnin arvoinen?

Perustelu perhevapaiden käyttämiselle on enemmistöllä isistä hyvinkin yksinkertainen. He haluavat viettää enemmän kahdenkeskistä aikaa lapsensa kanssa. Vanhemmuuden mieltäminen yhteiseksi asiaksi on myös yhä keskeisempi syy perhevapaiden käyttämiselle. (Lammi-Taskula, Salmi & Närvi 2017, 112 & 125.) Isien perhevapaiden käyttämättä jättämisen syynä ovat usein olleet muun muassa taloudelliset syyt ja sukupuolten välisen työnjaon perinne (Eerola, Lammi-Taskula, O'Brien, Hietamäki ja Räikkönen 2019, 9-10; Närvi 2018, 17). Kuitenkin Nordean laskelmien mukaan perheissä, joissa on kaksi työssä käyvää vanhempaa, olisi isien taloudellisesti kannattavampaa käyttää maksimimäärä isyysvapaistaan (Yle 22.3.2019). Aikaisempien tutkimusten (Fasard & Stefansen 2015, 61-64; Petss 2018, 1 & 3) mukaan isän sitoutuneisuus isyyteen näkyy kasvaneena halukkuutena jäädä perhevapaille.

Tällä tutkimuksella pyrin selvittämään, millaisia isiä haastattelemani miehet kertovat olevansa ja millaisia ovat heidän käsityksensä hyvästä isyydestä. Pyrin myös selvittämään, miten nämä käsitykset isyydestä ovat yhteydessä isien perusteluihin perhevapaiden käyttämisestä.

2 MIEHISYYS JA ISYYS SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA

2.1 Maskuliinisuus, miehisyys ja isyys

Maskuliinisuuden ja miehisyyden määrittelyä

Maskuliinisuus, miehisyys ja isyys liittyvät kiinteästi toisiinsa. Yksinkertaistetusti maskuliinisuus pitää sisällään uskomukset ja asenteet siitä, millaisia miehet ovat ja millaisia heidän kuuluisi olla (Itulua-Abumere 2013, 42; Lamb 2010, 28, 30). Maskuliinisuuden voikin nähdä koostuvan sellaisesta käyttäytymisestä, kielenkäytöstä ja toimintatavoista, jotka tietyissä kulttuureissa tai yhteisöissä määrittävät miespuolisiin henkilöihin ja miehisyyteen yhdistettävissä olevia piirteitä (Holmes 2009, 36; Itulua-Abumere 2013, 42; Säävälä 1999, 53). Miehen käyttäytymisestä tulee maskuliinista myös sen seurauksena, että hänen fysiologiset ominaisuutensa ”pakottavat” hänet käyttäytymään tämän kaltaisesti (Säävälä 1999, 53). Maskuliinisuutta määrittelevät myös tietyt taidot ja kyvyt, joiden puuttuessa miestä pidetään helposti epämaskuliinisena (Anderson 2017, 243; Holmes 2009, 36; Säävälä 1999, 53).

Suomalaisessa kulttuurissa mielikuvat maskuliinisudesta kiteytyvät tyypillisimmillään sankarin, metsästäjän, kamppailijan ja valloittajan hahmoihin. Vaikka nämä mielikuvat eivät olennaisesti näkyisi miesten arjessa, ne kuitenkin kuvastavat sitä, kuinka miesten identiteetin koetaan rakentuvan kilpailemiselle ja saavuttamiselle. (Lehtonen 1995, 36.) Monet miehistä kokevatkin ahdistusta ja riittämättömyyden tunnetta maskuliinisuutensa osalta (Sipilä 1994, 19-20, 22). Vaikka maskuliinisuuden käsite ei ottaisi suoranaisesti kantaa siihen, mitä miehisyys ja miehenä oleminen on ”oikeasti”, se ilmenee kuitenkin osana niitä odotuksia, joita miehenä oleminen pitää sisällään (Holmes 2009, 36; Ojala & Pietilä 2013, 22).

Maskuliinisuus ja miehisyys ymmärretään yleensä keskenään synonyymeiksi siten, että ne kuvaavat tapoja, joilla mies ”esittää miestä” (Säävälä 1999, 53). Miesten on mahdollista sosiaalisesti oppia ja omaksua kulttuurin maskuliinisuudelle ja miehisyydelle luomat ehdot, roolit ja käytänteet (Holmes 2009, 37; Ojala & Pietilä 2013, 22; Säävälä 1999, 53). Sukupuolentutkimuksessa termillä ”mies” viitataan yksiselitteisesti yksilön biologisiin ominaisuuksiin, mutta maskuliinisuuden ja miehisyyden määritteleminen ei ole näin yksiselitteistä. Miehisyys on kulttuurisesti muotoutuvaa, jolloin se myös vaihtelee suhteessa aikaan, ympäristöön ja ihmisten ikään. (Holmes 2009, 37; Säävälä 1999, 53.) Tässäkään tutkimuksessa ei lähdetä erottelemaan maskuliinisuutta ja miehisyyttä toisistaan käsitteinä sen tarkemmin, vaan kummastakin puhuttaessa tarkoitetaan keskenään samankaltaisia piirteitä ja ominaisuuksia.

Isyyden määrittelyä

Isä ja isyys käsitteinä ovat monitulkintaisia. Yksinkertaisimmillaan isällä viitataan henkilöön, jolla on jonkinlainen suhde lapseen, oli kyseessä sitten pelkkä siittäjä tai henkilö, jolla on lapsen huoltajuus. (Aalto 2012, 23.) Yhteiskunnan ja perhemuotojen muutosprosessissa käsitys isänä olemisesta saa kuitenkin mitä moninaisimpia merkityksiä (Eerola & Mykkänen 2014, 10; Kolehmainen & Aalto 2004, 15). Isyyttä voidaan määritellä myös sen mukaan, millaiseksi miehet itse kokevat isän roolinsa ja miten he isänä käyttäytyvät (Pleck 2007, 196). Arkipuheessa isällä yleensä tarkoitetaan lapsen miespuolista vanhempaa ja isyydellä miehen vanhemmuutta. Näissä määritelmissä ei kuitenkaan ilmene isyyden ja isänä olon moninaisuus. (Eerola ym. 2014, 11.)

Biologinen, juridinen, sosiaalinen ja psykologinen isyys

Huttunen (2001) on jakanut isyyden ilmenemisen neljään eri muotoon; biologinen isyys, juridinen/laillinen isyys, sosiaalinen isyys ja psykologinen isyys. Seuraavaksi avaan kyseiset isyyden neljä muotoa, jotta mahdollistuu ymmärtää, miten moninainen isyys on käsitteenä.

Biologisella isyydellä tarkoitetaan miehen ja lapsen välillä vallitsevaa perinnöllistä suhdetta, jossa lapsi on saanut alkunsa miehen sukusolusta. Biologisella isällä tarkoitetaan miestä, joka on joko luonnonmenetelmällä tai keinohedelmöityksen avulla siittänyt lapsen. *Juridinen isyys* sisältää ne yhteiskunnan antamat oikeudet ja velvollisuudet, jotka lain näkökulmasta henkilölle lapseen nähden kuuluvat, esimerkiksi lapsen huoltajuus ja elatusvelvollisuus. Juridisen isän asema voi tulla avioliiton isyysolettaman kautta, isyyden tunnustamisen tai vahvistamisen sekä adoption myötä. *Sosiaalinen isyys* käsittää isänä olemisen sosiaalisen ulottuvuuden, johon kuuluu lapsen kanssa arjen ja ajan jakaminen ja lapsesta huolehtiminen. Sosiaalinen isyys pitää sisällään myös julkisen esiintymisen lapsen kanssa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Näiden tilanteiden myötä ulkopuoliset tottuvat pitämään miestä lapsen isänä, jolloin miehen on mahdollista saada hyväksyntä isyydelleen. *Psykologisella isyydellä* tarkoitetaan isäsuhteen tunnepuolta, joka perustuu kiintymykselle. Psykologisessa isyydessä isän kohdalla korostuu hänen ja hänen lapsensa välille muodostunut kiintymyssuhde, joka on verrattavissa äidin ja lapsen väliseen suhteeseen. (Huttunen 2001, 58-60, 62, 64.)

Maskuliinisuus ja sukupuoliroolit isyydessä

Tutkittaessa isien käsityksiä hyvästä isyydestä, on syytä tiedostaa maskuliinisuuden sekä opittujen sukupuoliroolien merkitys. Isyyden ja maskuliinisuuden voi nähdä vaikuttavan toinen toisiinsa, jolloin niitä on mahdoton tutkia toisistaan täysin erillään. (Johansson & Andreasson 2017, 99-100.) Tutkimuksessani termillä ”sukupuoliroolit” tarkoitetaan henkilöiden välistä vastuunjakoa, mikä jollain tapaa määrittyy heidän sukupuolensa kautta. Usein isyyden ihanteiden muutoksen onkin koettu olevan yhteydessä muuttuneisiin käsityksiin miehenä olemisesta ja maskuliinisuudesta. (Eerola ym. 2018, 94.) Eerola ja Mykkänen (2013) ovat tutkimuksessaan jakaneet isyyden kolmeen eri käsitteeseen sukupuoliroolien ja maskuliinisuuden näkökulmasta. Nämä ovat kunnollinen, maskuliininen ja autoritaarinen isyys. Seuraavaksi avaan kyseisiä käsitteitä sekä tarkastelen miten maskuliinisuus ja sukupuoliroolit ovat kytköksissä isyyteen.

”Kunnollisessa isyydessä” (*decent fatherhood*) korostuu miehen osallistuminen perinteisten sukupuoliroolien kautta vanhemmille kuuluviin vastuutehtäviin. Isän päävastuulla on perheen elatus ja äidin ensisijaisiin tehtäviin kuuluu lapsista ja kodista huolehtiminen. ”Maskuliinisessa isyydessä” (*masculine fatherhood*) sukupuoliroolit eroavat vielä selvemmin toisistaan. Kyseisessä mallissa isän ”kuuluu olla mies” perhe-elämän eri osa-alueilla. Lapsen hoitamisen kuuluu olla tietynlaista ja isän tulee olla työssä käyvä osapuoli, joka on kaikin tavoin erilainen vanhempi kuin äiti. Ensisijainen vastuu lapsen hoitamisesta on äidillä, isän ollessa kuitenkin tarvittaessa apuna. Isän nähdään olevan lapselle roolimalli, mikä korostuu lapsen kasvaessa. (Eerola & Mykkänen 2013, 1682-1984, 1986-1691.)

Eerola ym. (2018) ovat kirjoittaneet myös ”autoritaarisesta isyydestä”, jossa perinteisten sukupuoliroolien mukaisesti isä on perheenpää, jonka kuuluu elättää perhe. Tällöin myös isän ja äidin vanhemmuuden roolit ovat erilaisia. Autoritaarisessa isyydessä miehen rooli on kasvattaa poikansa ”tosimieheksi”, äidin osatessa kasvattaa paremmin tyttölapsia. Vaikka isä on sitoutunut vanhemmuuteensa ja osallistuu aktiivisesti lapsensa arkeen, on äiti hoivaavampi ja emotionaalisesti läheisempi lapselle. Isän rooli on ennemmin verrattavissa kouluttajaan tai oppaaseen, eikä autoritaarisen isyyden perinteinen isäkuva anna juurikaan mahdollisuutta tunteiden näyttämiselle tai hoivaavalle vanhemmuudelle. (Eerola ym. 2018, 100-102.)

”Tasavertaisessa isyydessä” (*equal father*) korostuu sukupuolien välinen tasa-arvoisuus lapsen hoidossa. Tällöin isää ei nähdä ensisijaisesti perheensä elättäjänä, vaan hän voi halutessaan jäädä koti-isäksi, vaikka samanaikaisesti pyrkisi myös omalta osaltaan pitämään huolta perheensä taloudesta. Tasavertaisessa isyydessä mies tekee perheeseensä liittyvät päätökset perhekeskeisin perustein. Miehen osallistuminen kodista huolehtimiseen nähdään tasavertaisessa isyydessä lähes itsestään selvänä. Tasavertaisessa isyydessä vanhemmuuden nähdään olevan jaettua, jolloin kasvatus on vanhempien kesken tasavertaisesti jakautuvaa hoivatyötä ja vanhemmat yhdessä pyrkivät tekemään perhettä koskevat päätökset. Vanhempien roolien mahdolliset keskinäiset erot eivät selity sukupuolittuneilla roolijaoilla vaan enemminkin käytännön syillä. Tasaver-

taisen isän suhde lapsiin on läheinen ja rakastava, ja isä uskaltaa myös aidosti näyttää tunteitansa. Maskuliinisuus nähdään hoivaavana, jolloin isällä on hoitava, läheinen ja emotionaalinen suhde lapseensa. (Eerola & Mykkänen, 2013, 1682-1686; Eerola ym. 2018, 102.)

Tasavertaisen isän osallisuuden voi nähdä kuvastavan tässä tutkimuksessa myöhemmin määriteltävää sitoutunutta isyyttä (ks. *luku 2.3 sitoutunut isyys – määritelmä ja edellytykset*). Tasavertainen isä on sitoutunut vanhemmuuteensa, on päivittäin läsnä lapsen elämässä ja arjessa, kantaa vastuun hänen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnistaan sekä on emotionaalisesti hänelle läheinen. (Eerola ym. 2018, 102-103.) Johanssonin ja Andreassonin (2017, 100) mukaan on lähes mahdotonta puhua maskuliinisuudesta isyydessä, korostamatta sitä tosiasiaa, että isistä on tullut entistä sitoutuneempia lapsiaan ja perhettään kohtaan.

Connellyn ja Kimmelin (2014) tutkimuksessa korostuvat sukupuolten väliset erot lasten- ja kodinhoidossa. Isät leikkivät lastensa kanssa ajallisesti enemmän kuin äidit. Lasten kasvuun ja kehitykseen yhteydessä oleva hoidollinen ja kasvatuksellinen puoli oli kuitenkin ajallisesti äitien vastuulla. Äidit käyttivät huomattavasti isiä enemmän aikaa myös kodinhoidollisiin tehtäviin, kuten ruoan laittoon, kodin siivoamiseen ja sen ylläpitämiseen. (Connelly & Kimmel 2015, 7-8.) Raleyn ym. (2012) tutkimuksen isät osallistuivat äitien kanssa tasapuolisesti sellaiseen lastenhoitoon, jonka isät kokivat vähemmän työlääksi. Tällaista lastenhoitoa kuvailtiin enemminkin lasten ja vanhempien yhteisiksi aktiviteeteiksi kuin varsinaiseksi lasten hoitamiseksi. Äidit viettivät isiä huomattavasti enemmän aikaa lastensa kanssa ja käyttävät myös enemmän aikaa lastensa kokonaisvaltaiseen hoitamiseen. (Raley ym. 2012, 13.)

Kaufmanin (2013) mukaan siitä huolimatta, että tämän päivän isät ovat yhä sitoutuneempia isyyteensä, kokevat he usein edelleen olevansa äitejä velvoitetumpia elättämään perheensä. Nykypäivän isä joutuukin usein tasapainottelemaan työn ja perheen välillä. Tällainen työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen voi tuntua monesti myös hyvin raskaalta. (Kaufman 2013, 49, 52.) Connellyn ja Kimmelin (2014, 9-10) mukaan sukupuolten välisiä eroja lasten- ja kodinhoidossa lisää jo itsessään se, että lapsen kanssa kotona olevalla vanhemmalla on myös paremmat käytännön mahdollisuudet huolehtia lapsesta ja ko-

dista. Kodin ulkopuolella töissä käyvällä vanhemmalla ei samalla tavalla ole aikaa ja mahdollisuuksia lapsesta ja kodista huolehtimiseen. Raleyn, Bianchin ja Wangin (2012, 4) mukaan äidit käyttävät tyypillisesti lasten- ja kodinhoitoon isiä enemmän aikaa, riippumatta siitä mikä on äidin asema työelämässä.

2.2 Isyys eri aikakausina Suomessa

Kulttuurilliset käsitykset isyydestä luovat pohjaa sille, miten isyys on eri aikakausina koettu. Hyvä ja ”oikeanlainen” isyys on sidoksissa tiettyyn kulttuuriin, paikkaan ja ajanjaksoon. (Dick 2011, 107-108; Kekäle & Eerola 2014, 19-20.) Tosin aina on ollut myös niitä yksittäisiä isiä, joiden isyys ei ole ollut yhteneväinen sen isyyden kanssa, jollaista kyseisenä ajankohtana vallinneiden käsitysten mukaan on pidetty oikeanlaisena (Aalto & Mykkänen 2010, 23-27).

Kekäle (2007, 37-38) on kuvaillut mallitarinoiden kautta, millaisia kulttuuriset käsitykset isyydestä ovat olleet Suomessa eri aikakausina. Mallitarinat jakautuvat karkeasti kolmeen eri historialliseen vaiheeseen, joissa vaihtelevat käsitykset isyydestä sekä suhtautuminen siihen. Nämä kolme mallitarinaa *esimoderni, moderni ja postmoderni*, voidaan nähdä aikansa isyyden kuvauksina. Seuraavaksi käsittelen näiden mallitarinoiden avulla sitä, millaisena isyys on näyttäytynyt eri aikakausina Suomessa. Mallitarinoiden avaaminen on tutkimukseni kannalta oleellista, sillä niiden kautta on helpompi hahmottaa isyydessä tapahtuneita kulttuurisia muutoksia.

Esimoderni ja moderni isyys

Vielä 1900-luvun alun Suomessa elettiin vahvasti maatalousyhteiskunnassa, johon kuului lasten kasvattaminen tiukkaan kuriin ja nuhteeseen (Kekäle 2007, 41). Tässä maaseutuyhteisöön sijoittuvassa esimodernissa isyydessä isä nähtiin etäisenä patriarkkana, jolla oli kaikki miehinen valta päättää lastensa asioista. Vaikka isä oli kotipiirissään paikalla, oli hän emotionaalisesti ja henkisesti etäinen perheenpää. Esimodernissa isyydessä lapsen kunnioitus isää kohtaan

muodostui tyypillisesti pelonsekaisista tunteista, ja isää ja äitiä määrittivät vahvasti sukupuolittuneet roolit. (Rankinen 2010, 87; Kekäle & Eerola 2014, 21.)

Modernissa isyydessä isän pääasiallinen tehtävä oli tuoda perheelle elanto, samaan aikaan, kun äiti hoiti lapsia kotona. Isältä vaadittiin vanhempana vähemmän kuin äidiltä, hän lähinnä tuki henkisesti ja taloudellisesti äidin ja lapsen kiinteää suhdetta. Isä oli edelleen psyykkisesti ja fyysisesti etäinen lapsilleen. Modernia isyyttä toteuttanut tyypillinen mies kuului ylempään keskiluokkaan teollistuvassa yhteiskunnassa, ja kävi töissä kodin ulkopuolella. (Rankinen 2010, 88; Kekäle & Eerola 2014, 21-22.)

Jälkikäteen on mietitty, oliko varsinkin 1950-luku Suomessa tietyllä tapaa ”perinteisen isyyden” kulta-aikaa (Aalto & Mykkänen 2010, 25-26). Perinteisessä isyydessä isä nähdään etäisenä perheen elättäjänä, joka ei juurikaan näytä tunteitaan vaan sen sijaan asettaa rajat perheen auktoriteettina sekä pitää huolen, että lapselle kehittyy oikeanlainen arvomaailma sekä vahva moraali (Lamb 2010, 3; Pirskanen 2011, 32). Esimoderni ja moderni isyys ovat käsitteinä keskeisiltä piirteiltään hyvin samankaltaisia, jolloin ne helposti menevät keskenään sekaisin (Aalto & Mykkänen 2010, 25). Keskeistä molemmissa isyyksissä on kuitenkin korostaa miesten ja naisten välistä eroavaisuutta ja täydentävyyttä (Kekäle & Eerola 2014, 26).

Kohti uutta isyyttä

Postmoderniin isyyteen liittyi vahvasti patriarkaalisen ja autoritaarisen isyyden kyseenalaistaminen. Näissä kahdessa keskeistä oli perheen elättäminen. (Eerola & Mykkänen 2014, 2.) Tämä 70-luvulta alkanut murros ja siihen yhteydessä ollut jaetun vanhemmuuden ideologian yleistyminen voidaankin nähdä 1900-luvun merkittävimpänä muutoksena vanhemmuusajattelussa (Huttunen 2010, 11). 1970-luvun lopulta lähtien alkoi muotoutua käsitys ”uudesta hoivaavasta isästä”, mihin liitettiin tausta-ajatus pehmeämmästä ja hoitavammasta maskuliinisuudesta. Sukupuolten väliset roolit lastenhoidossa alkoivat jakautua tasavertaisemmin vanhempien kesken. (Aalto 2004, 89; Rankinen 2010, 88; Lamb 2010, 3.)

1970-luvulta lähtien myös Suomessa isyyteen liittyneet kulttuuriset mallit olivat selkeässä murrosvaiheessa. Postmodernin isyyden yleistymisen takana oli myös naisten siirtyminen työelämään, jolloin kahden työssä käyvän vanhemman perheessä jouduttiin pohtimaan, miten kotitöihin ja lastenhoitoon käytetty aika jaetaan puolisoiden kesken. Postmodernin mallin myötä isyys on entisestään pehmentynyt auktoriteettiasemastaan. Isän rooli perheen elättäjästä on muuttunut kohti hoivaavampaa ja sitoutuneempaa isyyttä. (Eerola 2009, 25; Kekäle & Eerola 2014, 22.) Tosin 1950- ja 1960-luvuilla tehdyt tutkimukset kasvatusvastuun ja kotitaloustöiden jakautumisesta vanhempien kesken ovat osoittaneet, että yllättävän moni isä oli jo tuolloin aktiivisesti mukana perheensä arjessa. (Aalto & Mykkänen 2010, 29-31). Tässä kohdin on huomioitava, että vaikka emotionaalisesti sulkeutunut perheen elättäjä kuvastaa osittain menneisyyttä, toteutetaan tämänkaltaista isyyttä edelleen eri puolilla maailmaa. Yleisesti ottaen miehet ansaitsevat edelleen naisia paremmin, naiset ovat miehiä useammin osa-aikaisessa työsuhteessa sekä pitävät ensisijaisesti huolta kodin- ja lastenhoidosta. (Johansson & Andreasson 2017, 99.)

Postmodernin isyyden myötä murros perinteisen isyyden ja uudenlaisen isyyden välillä alkoi kiihtyä (Aalto & Mykkänen 2010, 29). Kekäleen ja Eerolan (2014, 24) sekä Eerolan ja Huttusen (2011, 214) mukaan nykyistä isyyttä voidaan edelleen kuvata postmodernin isyyden käsitteellä. Tutkimuksessani postmoderni isyys kuitenkin ennemmin kuvastaa muutossuuntaa, jonka pohjalta sitoutuneen isyyden käsite on lähtenyt muodostumaan. Huttusen (2010, 11) määrittelemä *uusi isyys* on syntynyt 1970-luvulla, ja sen myötä isät entistä enemmän osallistuivat lasten kasvatukseen ja hoitamiseen sekä kotitöihin (ks. Aalto & Mykkänen 2010, 30). Ainakin osittain ”uusi isyys”– käsitteenä kuvastaa isyydessä jo muutama vuosikymmen sitten tapahtuneita muutoksia, joten sekään ei enää kuvaa riittävän hyvin nykyisen isyyden luonnetta. Onkin todettavissa, että termi, jolla tämänhetkistä isyyttä kuvataan, määrittyy jossain määrin tutkijakohtaisesti. Vaikuttaa siltä, että isyydestä on kuitenkin tullut entistä sitoutuneempaa sen eri osa-alueilla, jolloin sitoutuneen isyyden käsite kuvastaa selkeimmin sellaista isyyttä, johon haluan tutkimuksessani kiinnittyä.

2.3 Sitoutunut isyys - määritelmä ja edellytykset

Eerolan ja Huttusen (2011, 213) mukaan sitoutunut isyys kuvaa nykypäivän Suomessa kulttuurisesti vallalla olevaa käsitystä hyvästä isyydestä. Hegemoninen isyys tarkoittaa isyysmallia, jonka toteuttamista enemmistö miehistä pitää itsestään selvänä. Hegemonisen isyyden mallin voi nähdä olevan historiallisesti muuttuva yhteiskunnallisten muutoksien myötä. Suomessa kyseinen malli on lähtenyt muovautumaan perinteisestä isyydestä kohti sitoutuneempaa isyyttä. (Fastard & Stefansen 2015, 57; Pirskanen 2011, 32.) Hegemonista isyyttä voi käyttää yhtenä perusteena sille, että tutkimuksessani ns. hyvää isyyttä kuvastavat piirteet ovat sitoutuneen isyyden mukaisia.

Sitoutuneessa isyydessä mies panostaa vanhemmuuteensa, elää mukana lapsensa arjessa ja luo häneen emotionaalisen ja läheisen vuorovaikutussuhteen. Sitoutuneessa isyydessä isä toimii lapsen edun mukaisesti tarjoten hänelle taloudellista turvaa, huolehtien hänestä ja luoden häneen aidon vuorovaikutussuhteen (Marsiglio & Roy 2012, 65). Lamb (2010, 31-32) on määritellyt isyyteen sitoutumisen muodostuvan kolmesta keskeisestä miehen vanhemmuutta kuvaavavasta tekijästä: kiintymys ja vuorovaikutus (engagement), saatavuus (accesibility) ja vastuullisuus (responsibility). Seuraavaksi esittelen kyseiset kolme tekijää.

Kiintymyksessä ja vuorovaikutuksessa (*engagement*) korostuu isien konkreettisesti näkyvä sitoutuminen ja osallistuminen hoiva- ja hoitotyöhön, jolloin he ovat lapsilleen fyysisesti sekä psyykkisesti läsnäolevia. Tähän kuuluu isän ja lapsen intensiivinen kahdenkeskinen vuorovaikutus arjen erilaisissa tilanteissa. Saatavilla oleminen (*accesibility*) isyyteen sitoutumisessa on sitä, että isä on lapselleen läsnä ja ikään kuin lapsen lähettyvillä. Vaikka saatavilla olemisessa ei ole kyse suoranaisesta vuorovaikuttamisesta, se pitää sisällään mahdollisuuden intensiiviseen vuorovaikutukseen lapsen kanssa. Saatavuus konkretisoituu esimerkiksi, kun isä tekee ruokaa keittiössä lapsen leikkiessä viereisessä huoneessa. Vastuullisuus (*responsibility*) pitää sisällään isän lastenhoidolliset vastuut. Vastuullinen isä pitää lapsestaan huolta erilaisten päivittäin toistuvien tekojen ja velvoitteiden kautta. Tässä painottuu isän tietämys lapsen erilaisista

tarpeista ja isän kyky konkreettisesti vastata niihin. Vastuullisuus on esimerkiksi huolen pitämistä siitä, että lapsen ollessa kipeänä kotona, on häntä joku aikuinen siellä hoitamassa. Vastuullisuus täten pitää sisällään muutakin kuin lapsen vahtimisen tai hänen hoitamisessaan auttamisen. (Eerola & Mykkänen 2013, 18; Lamb 2010, 31-32; Lamb, Levine & Pleck 1985, 884.)

Vastuun Pleck (2010) on jakanut vielä kahteen eri osa-alueeseen; epäsuoraan hoivaan (*indirect care*) ja kokonaisvaltaiseen vastuuseen (*process responsibility*). Epäsuorassa hoivassa otetaan vastuu lapsesta vaikkei siihen sisälly suoranainen vuorovaikutus hänen kanssaan. Tällaista vastuuta on esimerkiksi lapsesta huolehtiminen taloudellisesti, minkä myötä lapselle varmistetaan hänen tarvitsemansa materiaaliset hyödykkeet ja palvelut. Epäsuoraan hoivaan kuuluu myös lasten sosiaalisten suhteiden tukeminen eri tavoin. Kokonaisvaltaisessa vastuussa on taas kyse siitä, että isä oma-aloitteisesti huomaa lapsen tarpeet ja osaa vastata niihin, jotta lapsella olisi kaikki hyvin. (Pleck 2010, 65-66.)

Sitoutuneen isyyden hyödyt ja positiiviset seuraukset heijastuvat tutkitusti niin isään itseensä kuin lapseen ja parisuhteeseenkin. Näin käy myös yhteiskunnallisella tasolla. Tutkimusten valossa isyyteen sitoutuneisuuden nähdään tukevan miehen aikuisiän kehitystä siten, että se tekee heistä epäitsekkäämpiä, tunnerikkaampia ja elämään tyytyväisempiä. Kaikki arkeen kuuluva yhdessä oleminen ja tekeminen vahvistaa isyyden lisäksi isän ja lapsen suhdetta. (Eerola & Mykkänen 2013, 20.) Myös Fogartyn ja Garretin (2009, 3) mukaan isyyteen sitoutumisen hyödyt eivät näy pelkästään isän ja lapsen läheisenä suhteena, vaan vastavuoroisena välittämisenä kaikkien perheenjäsenten kesken. Isyyteen sitoutuneisuuden on tutkittu olevan yhteydessä miehen parempaan menestykseen työelämässä ja kykyyn selvitä erilaisista haastavista sekä stressaavista arkipäivän tilanteista.

Holmesin ja Hustonin (2010, 219) mukaan toimiva ja tyydyttävä parisuhde näkyy mahdollisesti miehen luottamuksena itseensä vanhempana sekä vahvempana sitoutuneisuutena isyyteen. Sitoutuneen isyyden yksi yhteiskunnallisesti näkyvistä eduista on, että se tukee miesten ja naisten välistä tasa-arvoa työelämässä ja kotona (Eerola & Mykkänen 2013, 21). Guzzon (2011) tutkimuksessa suurin osa uusista isistä halusi toteuttaa sitoutunutta isyyttä. Moni tutki-

joista käyttääkin isyyden arvioimisen mittapuuna isän sitoutumista perhe-elämän eri osa-alueilla. (Guzzo 2011, 270, 286.) Työpaikkojen joustamattomat käytänteet voivat myös osaltaan vaikuttaa siihen, ettei isä pysty sitoutumaan isyyteensä tahtomallaan tavalla (Marsiglio & Roy 2012, 58).

Isyyttä on jaoteltu ja tyypitelty monin eri perustein. Yksi jaottelutapa on Eerolan ym. (2018) määrittelemä *epäröivä isyys*. Tässä mies hakee paikkaansa niin isänä kuin kasvattajana. Mies yrittää tasapainotella perinteisen isyyden ja sitoutuneen isyyden ihanteiden kanssa, vaikka hän tiedostaakin, että yhteiskunnallisesti suositaan jälkimmäistä. Isä haluaa samanaikaisesti olla miehinen kasvattaja sekä läheinen ja empaattinen isä. Siitä huolimatta, että isä haluaa osallistua lapsensa elämään, kokee hän sen haasteellisena, sillä hän pitää äidin roolia omaansa tärkeämpänä ja osaavampana. (Eerola ym. 2018, 103-104.)

Lemayn, Cashmanin ja Felicen tutkimuksessa (2010) isänä olemista on jaoteltu sen mukaan, miten pienten lasten isät määrittelevät onnistumisiaan, toiveitaan ja haasteitaan osana isyyttä. Onnistumista isät kokivat eniten siitä, että he mielestään olivat koko ajan parempia isiä sekä roolimalleja. Onnistumisen tunteet lähtivät jo isänä olemisesta itsessään sekä sen tuomista ylpeyden ja ilon tunteista. Lapselta saadut hymyt ja huomionosoitukset koettiin myös palkitseviksi. Isien toiveet kohdistuivat siihen, että lapsi ennen kaikkea menestyisi elämän eri osa-alueilla. Haasteita isyydelle olivat taloudesta ja perheen elättämisestä huolehtiminen. Osa haasteista oli sidoksissa päivittäisiin lastenhoidollisiin tilanteisiin. Näitä olivat esimerkiksi lapsen takia valvotut yöt sekä kipeänä olevasta lapsesta huolehtiminen. (Lemay ym. 2010, 225-228.)

On vaikea määritellä yksiselitteisesti mitä on hyvä tai huono isyys, sillä isille annetut roolit ovat aina kulttuurisidonnaisia (Guzzo 2011, 270; Sriram & Navalkar 2012, 207). Sriramin ja Navalkarin (2012, 220-225) tutkimuksessa intialaiset isät itse ovat määritelleet kuusi erilaista hyvään isyyteen (*ideal father*) kuuluvaa piirrettä. Seuraavaksi avaan kyseistä tutkimusta tarkemmin.

Keskeisimpänä edellytyksenä hyvälle isälle nähtiin hänen kykynsä pitää perhe onnellisena sekä ylläpitää hyviä suhteita sukuun ja perheeseen (*maintain healthy relationships*). Isän kuului olla lapsilleen mahdollisimman läsnä oleva, läheinen ja saatavilla. Hyvää isää kuvailtiin myös ystävälliseksi, huolehti-

vaiseksi, rakastavaksi sekä emotionaalista tukea antavavaksi. (Sriram & Navalkar 2012, 220.) Myös Lemayn ym. (2010, 224) tutkimuksessa yhdysvaltalaiset pienten lasten isät pitivät tärkeimpänä hyvän isän piirteenä saatavilla ja tavoitettavissa olemista. Isä on paikalla tukemassa aina silloin, kun lapsi isäänsä tarvitsee. Myös näiden isien mielestä hyvä isä emotionaalisesti tukee lastansa. Johansson ja Andreasson (2017, 50) korostavat hyvän isän ihanteena sitä, että tämä on enemmän läsnä perheellensä kuin paljon poisssa kotoa olleet menneiden vuosikymmenten isät. Parkin ja Kwonin (2019, 1357) tutkimuksessa pohjoiskorealaiset isät kokivat hyvän isyyden määrittyvän pitkälti sen kautta, millainen suhde isällä on perheeseensä ja läheisiinsä.

Sriramin ja Navalkarin (2012) tutkimuksen mukaan isän kuului olla lapselleen ikään kuin opas ja mentori (*guide and mentor*), joka tarvittaessa osaa myös pitää kuria. Isän kuului opettaa lapselle oikeanlaisia elämänarvoja omalla esimerkillään. (Sriram & Navalkar 2012, 220-221.) Myös Lemayn (2010, 224) tutkimuksessa pienten lasten isien mielestä hyvä isän kuului opettaa lapselleen oikeanlaista arvomaailmaa. Sriramin ja Navalkarin (2012) tutkimuksessa hyvän isän nähtiin kannustavan lapsiaan ja yrittävän saada heidät menestymään elämän eri osa-alueilla (*enhancing capabilities*), esimerkiksi harrastuksissa, työelämässä ja opinnoissa. Osa isistä oli sitä mieltä, että hyvä isä pitää erityisesti huolen siitä, että lapsen elämä on taloudellisesti turvattua (*stewardship/providing resources*). Isän kuului myös huolehtia lapsen kasvusta, kehityksestä, terveydestä ja hyvinvoinnista (*care, meet growth and development needs*), jotta lapsen kasvuympäristö olisi hänen hyvinvointinsa ja kehityksensä kaikin tavoin huomioon ottava. Hyvää isää koski myös vanhemmuuden velvoittavuus (*commitment to parentment*), minkä myötä hän tekee päätöksensä pitkälti vanhemman näkökulmasta lapsen edun huomioon ottaen, asettamalla lapsen edun omansa edelle. (Sriram & Navalkar 2012, 222-225.)

Dalyn (1993) mukaan pienten lasten isillä on harvemmin mielessä varsinaisesti ketään tiettyä isähahmoa, johon he itseään vertaavat. Sen sijaan, he saattavat ihailla yksittäisten isähahmojen tiettyjä piirteitä, joiden pohjalta he luovat käsityksen siitä, millainen isän kuuluisi olla. (Daly 1993, 526-527.) Isien pohtiessa sitä, kuinka he toteuttavat omaa vanhemmuuttaan, he monesti ver-

taavat itseään lapsensa äitiin, omaan isäänsä ja muihin isiin, niin tuttuihin kuin tuntemattomiin (Daly 1993, 526-527; Lemay 2010, 225). Sriramin ja Navalkarin (2012, 205) tutkimuksessa isien isyyskäsityksiin vaikuttivat eniten heidän omat vanhempansa ja heidän näkemyksensä, ystävät ja erilaisten mediakanavien kautta saatu tieto. Dickin (2011, 108) tutkimuksen mukaan isät, joilla ei ollut oman isänsä kanssa läheistä ja vastavuoroista suhdetta, halusivat tietoisesti toimia oman lapsensa kohdalla toisin, ikään kuin tarjoten lapselleen sen mitä heiltä itseltään puuttui. Isät, joilla ei ole ollut elämässään biologista isäänsä läsnä tai ketään muuta miesroolimallia, saattoivat tuntea epävarmuutta siitä, miten olla hyvä isä. (Guzzo 2011, 270). Dickin (2011, 123) mukaan jokaisen isän tulisi ymmärtää suhdettaan omaan isäänsä, jotta hän voisi paremmin ymmärtää omaa isyyttään. Oman isän vaikutus ja hänen vanhemmuutensa vertaaminen oman isyyden toteuttamiseen onkin noussut keskeiseksi monessa tutkimuksessa, joista kerron seuraavaksi.

Mormanin ja Floydin (2009, 405) tutkimuksen isät kuvailivat suhteensa omaan lapseen olevan läheisempi kuin mitä heillä oli lapsuudessa omaan isäänsä. Reilu enemmistö Lemayn ym. (2010, 228) tutkimuksen isistä kertoi, ettei halua olla oman isänsä kaltainen kasvattaja lapselleen. Myös Parkin ja Kwonin (2019, 1357) tutkimuksessa isät mainitsivat miettineensä oman isäsuhteensa kautta, millaisia isiä he haluavat olla. Guzzon (2011) mukaan miehen toteuttamaan isyyteen saattaa eri tavoin vaikuttaa hänen suhteensa omaan isäänsä. Jos lapsuudessa oma isä on ollut läheinen ja huolehtivainen, saattaa tuntua hyvinkin luonnolliselta, että itse isänä antaa lapselle suoraa ja välitöntä huomiota ja hoivaa. Sen sijaan, jos oma isä on ollut paljon poissa kotoa eikä kovin sitoutunut isyyteensä, oman isyyden toteuttaminen saattaa erota paljonkin oman isän toteuttamasta vanhemmuudesta (Guzzo 2011, 270.)

3 PERHEVAPAAT SUOMESSA

3.1 Perhevapaiden määrittelyä

Perhevapaat ovat yleiskäsite, joka pitää sisällään äitiys-, isyys-, vanhempain- ja hoitovapaat sekä kotihoidon tuen käytön. Perhevapaat ovat pitkään olleet keskeinen osa Suomen tasa-arvopolitiikkaa ja niiden historia on yli 50-vuotinen. Perhevapaiden käytön seuraukset ovat moniulotteiset, sillä ne vaikuttavat niin sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumiseen kuin työpaikkojen käytänteisiin ja työelämään. (Cools, Fiva & Kirkebøen 2015, 4.) Pohjoismaissa sekä miesten että naisten korkea työllisyysaste on kytköksissä yhteiskuntapolitiikkaan, joka tukee erilaisia mahdollisuuksia ansiotyön ja pienten lasten hoidon yhteensovittamiselle. Pohjoismaissa perhevapaiden on nähty myös lisäävän sukupuolten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla. (Cools, Fiva & Kirkebøen 2015, 4; Närvi 2017, 3, 8; Valdimarsdóttir 2006, 33.) Suomen nykyinen perhevapaajärjestelmä on kuitenkin pysynyt pitkään samankaltaisena siitä huolimatta, että työelämä on eri osa-alueillaan muuttunut ja perheistä on tullut entistä monimuotoisempia (Närvi 2017, 19).

Isyysvapaat ovat ilmiönä varsin nuori. Mahdollisuus erilliseen isyyslomaan on ollut vuodesta 1991, jonka jälkeen sitä on vähitellen käyty pidentämään. Suomi ja Norja ovat olleet ensimmäiset maat, joissa vanhemmilla on kuitenkin ollut oikeus jakaa vanhempainvapaa keskenään jo vuodesta 1978. (Eerola ym. 2019, 1; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016.) Tällä hetkellä isyysvapaalla on mahdollista olla enintään 54 arkipäivää eli yhdeksän viikkoa. Sinä aikana, kun äiti saa äitiys- tai vanhempainrahaa, voi isä olla 1-18 arkipäivää yhtä aikaa äidin kanssa kotona. Neljän kuukauden kuluttua lapsen syntymästä voi kumpi tahansa vanhemmista jäädä vanhempainvapaalle, jolloin isä pystyy tarvittaessa käyttämään loput isyysvapaastaan. Kotihoidontuen kausi alkaa lapsen

ollessa yhdeksän kuukauden ikäinen, ja tukea saa siihen asti, kun lapsi täyttää kolme vuotta. (Eerola ym. 2019, 2; Närvi 2017, 19). Isyysvapaa on ilmiönä hyvin pohjoismainen, vaikka samantyylisiä lakisäädöksiä löytyy myös muista Euroopan maista (Cools, Fiva & Kirkebøen 2015, 2).

Lainsäädännössä on Pohjoismaissa myös paljon keskinäistä vaihtelua. Esimerkiksi Tanskassa ja Suomessa ainoastaan lapsen äidin kanssa asuva isä on oikeutettu vanhempainvapaisiin. Sen sijaan Norjassa, Ruotsissa ja Islannissa isän on mahdollista jäädä vanhempainvapaille, jos hänellä on lapsensa huoltajuus. (Gislason ym. 2015, 172.) Pohjoismaiden välillä on myös eroja siinä, miten vanhemmat voivat olla yhtäaikaisesti vanhempainvapailla. Esimerkiksi Tanskassa vanhempien ei ole mahdollista jäädä vapaille yhtä aikaa, kun taas Suomessa ja Ruotsissa tämä on mahdollista rajallisen aikaa. Islannissa, Norjassa ja Ruotsissa isillä on mahdollisuus käyttää vanhempainvapaat kerralla toisin kuin Tanskassa ja Suomessa. (Gislason ym. 2015, 173; NOSOSCO 2013, 34.)

Pohjoismaiden välillä on kasvavassa määrin eroja siinä, minkä mittainen on isien osuus vanhempainvapaista (Gislason ym. 2015, 178). Suomen perhevapaamalliin on mahdollisesti tulossa lähiaikoina muutoksia. Hallituksen esittelemässä uudessa perhevapaamallissa molemmat vanhemmat saisivat vapaita yhtä suuren osuuden eli 6,6 kuukautta. Omasta kiintiöstään voivat vanhemmat luovuttaa toisillensa 69 päivää eli 2,3 kuukautta. Tässä uudessa mallissa raskaana oleva vanhempi saa niin sanottua raskausrahaa kuukauden verran ennen kuin alkaa saamaan vanhempainrahaa. Kyseinen perhevapaiden uudistus astuisi voimaan aikaisintaan vuonna 2021. (Yle 5.2.2020.) Pohjoismaissa perhevapaamalli on menossa yleisestikin suuntaan, jossa valtion sijaan vanhemmat pystyvät itse päättämään miten keskenään jakavat vapaansa. Tällaista ajattelutapaa kutsutaan ”free choice”- malliksi. (Gislason ym. 2015, 178.)

3.2 Isien jääminen perhevapaille

Lammi-Taskulan tutkimuksen mukaan maamme kulttuurillisesti vallalla oleva käytänne on pitkään ollut, että äiti käyttää vanhempainvapaista suurimman osan. Suurin osa kyseisen tutkimuksen äideistä oli kokenut tämän käytänteen hyväksi. Äitien tavoin myös isistä suurin osa piti hyvänä asiana sitä, että äidit käyttävät enimmän osan vanhempainvapaista. (Lammi-Taskula 2007, 51-52, 55 & 63.) Salmin, Lammi-Taskulan ja Närvin (2009) tutkimus on osoittanut, että isien valintoja perhevapaiden suhteen ennustaa heidän käsityksensä itsestä perheen elättäjänä. Perheen elättäjänä itsensä näkevät isät pitävät vanhempainvapaita todennäköisesti vähemmän kuin muut isät. Isän työtilanteen ja hänen työpaikkansa asenneilmapiirin on myös nähty monesti vaikuttavan perhevapaisiin liittyvien valintojen tekemiseen. Näin ollut varsinkin silloin, jos esimiehet ja työtoverit ovat suhtautuneet kielteisesti sukupuolten perinteistä työnjakoa rikkoviin valintoihin. (Salmi ym. 2009, 133-137; Närvi 2017, 34.)

Isien perhevapaiden käyttämättä jättäminen on usein ollut yhteydessä taloudellisiin syihin, sukupuolten välisen työnjaon perinteeseen sekä työpaikkoihin muodostuneisiin tapoihin ja käytänteisiin (Närvi 2018, 17). Eerola, Lammi-Taskula, O'Brien, Hietamäki ja Räikkönen (2019, 9-10) ovat tutkineet yksittäisiä tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet suomalaisten isien vanhempainvapaiden käyttämiseen. Ne isät olivat vanhempainvapailla pidempään, jotka halusivat pitää taukoa töistään sekä mahdollistaa äidin palaamiseen töihin tai opiskeluun. Isän halu hoitaa lasta sekä lapsen äidin toive isän jäämisestä kotiin ei sen sijaan ollut yhteydessä isän pitempiin vanhempainvapaisiin. Vanhempainvapaille jäämistä rajoitti eniten perheen taloudellinen tilanne. Seuraavaksi eniten perhevapaille jäämistä rajoitti kiireiseksi koettu tilanne työpaikalla. Muita perhevapaiden käyttöä rajoittavia tekijöitä olivat se, että äidillä ei ollut työpaikkaa, mihin palata, isän oman työpaikan epävarmuus ja isän näkemys perhevapaiden tarpeettomuudesta. Yksittäisiä mainintoja oli muun muassa myös siitä, että isä ei ollut tietoinen kaikista hänelle kuuluvista oikeuksista ja etuuksista tai isä saattoi kokea lapsesta huolehtimisen kuuluvan äidille. (Eerola ym. 2019, 10.)

Länsimaissa yleistynyt käsitys sitoutuneesta isyydestä on kannustanut isiä osallistumaan lapsen hoitoon entistä enemmän, minkä myötä siihen osallistuminen on alkanut tasavertaisemmin jakaantua vanhempien kesken. Varsinkin Pohjoismaissa voidaan käsityksen sitoutuneesta isyydestä nähdä vaikuttaneen siihen, että perhepoliittiset päätökset ovat yhä enemmän isät huomioon ottavia. Isiä on esimerkiksi entistä enemmän taloudellisesti tuettu perhevapaille jäämiseen. (Fastard & Stefansen 2015, 56-57.) Tämän hetkisten tilastotietojen mukaan noin 80% suomalaisista isistä jää kahden tai kolmen viikon mittaiselle isyysvapaalle heti lapsen synnyttyä. Tällöin isät ovat yhtä aikaa äidin kanssa kotona. Tämän ajanjakson jälkeen noin puolet suomalaisista isistä jää vanhempainvapaille ja käyttää loput isyysvapaistaan. (Eerola ym. 2019, 5.)

Pohjoismaissa isyysvapaat on nähty keinona lisätä isän aktiivisuutta lasten- ja kodinhoidossa (Gupta, Smith & Werner 2006, 28; Cools, Fiva & Kirkebøen 2015, 4). Eerola ym. (2011, 227) mainitsee, kuinka Suomessa sitoutuneemmaksi muuttunut isyys näyttäytyy kasvaneena julkisena keskusteluna siitä, kuinka isien vanhempainvapaaosuutta kuuluisi laajentaa entisestään. Sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa tehdyt tutkimukset ovatkin osoittaneet, kuinka isät, jotka ovat pidempään vanhempainvapailla, ovat sitoutuneempia isyyteensä lapsensa varhaislapsuudesta lähtien. Vanhempainvapaiden käyttämisen määrä ja isän osallistuminen perheen jokapäiväiseen arkeen ovat myös positiivisesti yhteydessä sitoutuneen isyyden toteuttamiseen. (Petss 2018, 1, 3.)

Jokaisessa Pohjoismaassa vuosituhannen alusta lähtien isien vanhempainvapaille jääminen on ollut kasvussa. (Nordic Statistical Yearbook 2010, 67; Eydal, Gislason, Rostgaard, Brandth, Duvander & Lammi-Taskula 2015, 170-172). Tämä kehityskulku on selvästi ollut yhteydessä perhevapaita koskevissa säädöksissä tehtyihin muutoksiin, joilla on yritetty kannustaa isiä jäämään perhevapaille. Jokaisen Pohjoismaan osalta vanhempainvapaille jäämisen taloudellinen tukeminen on lisääntynyt 2000-luvulta 2010-luvulle. Ennen kaikkea jokainen Pohjoismaista on lisännyt vanhempainvapaiden kokonaispituutta 1990-luvulta 2000-luvulle mentäessä. Tanskaa lukuun ottamatta jokaisessa Pohjoismaassa on myös pidennetty isyysvapaita. Mahdollisimman joustavien mahdol-

lisuuksien vanhempainvapaiden käyttämiseen on nähty parhaimmillaan lisäävän isien jäämistä vapaille. (Gislason ym. 2015, 170-171, 174.)

Fastard ja Stefansen (2015) ovat tutkineet islantilaisten pienten lasten isien isyyden yhteyttä heidän vanhempainvapaille jäämiseensä. *Ensisijaisena vanhempana* itsensä näkevien isien toteuttama isyys muistutti sitoutunutta isyyttä, jossa keskeistä on, että isä pystyy ja haluaa äidin tavoin hoivata lasta. Tällaista isyyttä toteuttavista miehistä jokainen kertoi aikovansa jäädä isyysvapaille, kun kumppani on käyttänyt oman osuutensa vapaista. Isät tunsivat, että heidän täytyy olla läheisessä vuorovaikutuksessa lapseen varhaislapsuudesta asti, jotta heistä voisi tulla lapselle yhtä merkityksellisiä kuin äidistä. Perhevapaiden mahdollistama isän ja lapsen kahdenkeskinen aika koettiin myös tärkeäksi. *Toissijaisina vanhempina* itseään pitävien miesten toteuttama isyys oli lähempänä perinteisen mallin mukaista isyyttä, jossa isän ensisijainen rooli on olla perheen elättäjä. Itseään toissijaisena vanhempana pitävät isät käyttivät vanhempainvapaita vähemmän tai pitivät ne samaan aikaan kumppaninsa kanssa. Tähän ryhmään kuuluivat myös ne miehet, jotka perinteisen isyyden mallin mukaisesti ajattelivat ensisijaisen tehtävänsä olevan perheensä elättäminen. Osa heistä myös piti tärkeämpänä isän osallistumista lapsen elämään hänen ollessaan vanhempi. (Fastard & Stefansen 2015, 61-64.)

4 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA- KYSYMYKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää pienten lasten isien käsityksiä omasta isyydestään sekä yleisemmin hyvästä isyydestä nykypäivän Suomessa. Kulttuuriset käsitykset hyvästä isästä/isyydestä ovat vaihdelleet eri aikakausina, joten on oleellista selvittää, minkä suuntaisia nämä käsitykset tällä hetkellä maassamme ovat.

1. Millaisia isiä miehet itse kertovat olevansa?
2. Miten isät käsittävät hyvän isyyden?
3. Miten isät suhtautuvat perhevapaille jäämiseen?

Ensimmäinen tutkimuskysymys pyrkii vastaamaan siihen, millaisena isänä miehet itseään pitävät. Toinen tutkimuskysymys pyrkii selvittämään, millaisena pienten lasten isät käsittävät nykypäivän hyvän isyyden. Kolmas tutkimuskysymys tukee ensimmäistä selvittämällä, millaisia syitä ja perusteluita isät antavat perhevapaiden käyttämiselle. Tämän tutkimuksen avulla pyritään syventämään käsityksiä nykypäivän hyvästä isyydestä ja siitä, mitä se pitää sisällään.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuskohde

Tämä tutkimus toteutettiin laadullisella tutkimusotteella. Tieteellisenä lähestymistapana on käytetty sosiokonstruktivismia. Kyseisellä orientaatiolla syvennetään ymmärrystä meitä ympäröivästä sosiaalisesta maailmasta, joka rakentuu osana päivittäistä ihmisten välistä vuorovaikutusta (Andrews 2012, 39). Käsitykset miehenä ja isänä olemisesta ovat myös sosiaalisesti konstruoituja. Isyys ei ole vain tietyllä tavalla ilmenevää, vaan siihen vaikuttavat historialliset tapahtumat, yhteiskunnalliset voimat ja vallalla olevat ideologiat. (Hacking 2009, 13-14.) Sosiaaliselle konstruktionismille on tyypillistä sen tuottaman tiedon sidonnaisuus aikaan ja kontekstiin. Sosiaalisissa tieteissä korostuvat yksilön omat tulkinnat elettävästä todellisuudesta ja niiden ainutkertaisuus. (Collin 2012, 1 & 15; Heikkinen 2010, 146.)

Tarkasteltaessa isyyttä sosiaalisena konstruktiona voidaan käsityksiä isyydestä tarkastella esimerkiksi sen kautta, millaisena käsitykset isyydestä näyttäytyy osana isien arkea tai sen kautta, miten käsitykset isyydestä ovat sidoksissa aikakauteen, kulttuuriin sekä yksilön omaan taustaan (Marsiglio 1995, 3). Sosiaalisessa konstruktionismissa painottuu puhutun ja kirjoitetun kielen merkitys. Näin ollen ajatuksien ja kokemuksien kautta pyritään tuomaan esille sitä, millaisena maailman yksilöllisesti koemme (Andrews 2012, 41). Esimerkiksi isien omien kertomuksien kautta on mahdollista tarkastella niitä kulttuurillisia merkityksiä, joita mies isyyteen liittää (Eerola ym. 2018, 97-98). Tässä tutkimuksessa pienten lasten isiä haastattelemalla on tarkoitus selvittää, millaisia käsityksiä heillä on isyydestä ja ennen kaikkea hyvästä isyydestä. Tutkimuksessani termillä ”käsitys” tarkoitetaan isien omakohtaisia ajatuksia ja mielipiteitä, jotka pohjautuvat heidän näkemyksiinsä ja kokemuksiinsa isänä olemisesta.

5.2 Aineiston keruu ja tutkittavat

Valitsin haastateltaviksi suhteellisen tuoreita isiä, joilla oli vähintään yksi alle kouluikäinen lapsi. Näin ollen heillä pitäisi olla mahdollisimman ajantasainen käsitys siitä, millaista on olla pienen lapsen isä tämänhetkisessä Suomessa. Halusin kuitenkin pitää mahdollisimman väljinä kriteerit tutkimukseen osallistumiselle, jotta saisin tutkittaviksi mahdollisimman laaja-alaisen joukon. Haastateltavia pyrin saamaan eri yhteiskunta- ja ikäluokista.

Osa tutkittavista löytyi omien kontaktien ja osa lumipallomenetelmän (snowball-sampling) kautta. Kyseistä menetelmää on varsinkin sosiologisissa tieteisessä usein käytetty tutkittavien löytämiseksi (Biernacki & Waldorf 1981, 41). Tutkittavat olivat iältään 24–42-vuotiaita (ks. taulukko 1). Jokainen näistä isistä oli haastatteluhetkellä työssäkäyvä. Neljä isistä oli korkeakoulutettuja ja kaksi heistä oli suorittanut toisen asteen tutkinnon. Jokainen haastateltava isä oli ollut parisuhteessa lapsen äidin kanssa lapsen syntyessä. Yksi isä ei sitä kuitenkaan enää ollut haastattelun aikaan. Isien lapset olivat kaikki biologisesti heidän omiaan.

Tutkittavien ikä	**Lasten määrä, ikä ja sukupuoli**
24-vuotias	Tyttö 1 v ja poika 2 v
26-vuotias	Tyttö 7 v
26-vuotias	Tyttö 2 v
39-vuotias	Tytöt 2,5 v ja 6 v
40-vuotias	Pojat 3 kk ja 2,5 v
42-vuotias	Pojat 4 v ja 6 v

Taulukko 1. Tutkimukseen osallistuneiden isien ikä, lasten ikä sekä heidän määränsä

Aineiston litterointivaiheessa kirjoitin haastattelujen sisällön sana sanalta puhtaaksi. Haastattelut olivat keskimääräiseltä kestoltaan noin 50 minuuttia. Kokei-

lin haastattelukysymyksien toimivuutta pilottihaastattelun avulla ennen varsinaisia haastatteluja. Käytin haastateltavistani tunnisteita H1-H6 ja heidän lapsillensa annoin peitenimet.

Haastattelut toteutin teemahaastatteluna eli puolistrukturoituna yksilöhaastatteluna, joka avoimuudessaan muistuttaa syvähaastattelua (ks. liite 3). Teemahaastattelu on tyyliltään keskustelunomainen, mutta etukäteen on kuitenkin päätetty keskeiset aihealueet ja tarkentavat kysymykset, joiden varaan haastattelu rakentuu. (Tiittula & Ruusuvuori 2005, 11; Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.) Teemahaastattelun keskustelunomaisuuden kautta halusin luoda vapautunutta tunnelmaa. Tämä tuntuikin luoneen haastattelutilanteisiin vuorovaikutuksellisen ilmapiiriin, jossa haastateltavien oli helppo puhua omista näkemyksistään, tunteistaan ja kokemuksistaan. Teemahaastattelussa kysymyksiltä puuttuu tarkka muoto ja järjestys, vaikka samanaikaisesti pyrin varmistamaan, että kaikki etukäteen päätetyt teema-alueet käsitellään haastattelun aikana (ks. Eskola ym. 1998, 64; Tiittula & Ruusuvuori 2005, 11). Teemahaastattelussa korostuu merkitysten antaminen haastateltavien omille tulkinnoille asioista, sekä se, miten vuorovaikutus muiden kanssa vaikuttaa näiden merkityksien syntymiseen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Teemahaastattelulle tyypillisesti haastateltavat pääsivät haastattelutilanteissa puhumaan hyvin vapaasti (ks. Eskola ym. 1998, 64). Muutin haastattelukysymysten esittämisjärjestystä tilannekohtaisesti ja esitin haastateltaville tarvittaessa täydentäviä kysymyksiä.

5.3 Aineiston analyysi

Toteutin aineiston analyysin *aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä*, jonka tekemiseen sovelsin *teorialähtöistä analyysia* aineiston luokitteluvaiheessa. Sisällönanalyysini rakentui kolmesta vaiheesta; *redusoinnista* eli pelkistettyjen ilmaisujen tekemisestä, *klusteroinnista* eli ryhmittelemisestä ja *abstrahoimisesta* eli teoreettisten käsityksien luomisesta (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 98, 108.) Haastattelut toteutin teemahaastatteluina, jolloin niiden teemat jo itsessään jäsensivät aineistoa, mikä helpotti aineiston pilkkomista (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 93 & 110).

Teorialähtöinen analyysi perustuu aikaisemman tiedon perusteella luotuun kehykseen. Tekemäni haastattelukysymykset muodostivat aineistoni luokittelulle teorialähtöisen pohjan, joka oli yhtenevässä linjassa tutkimuskysymysteni kanssa. Tutkimustulokseni muodostuivat tekemäni teorialähtöisen pohjan jäsentäminä. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 97-98.) Seuraavaksi kerron analyysini etenemisestä vaiheittain (ks. kuvio 1).

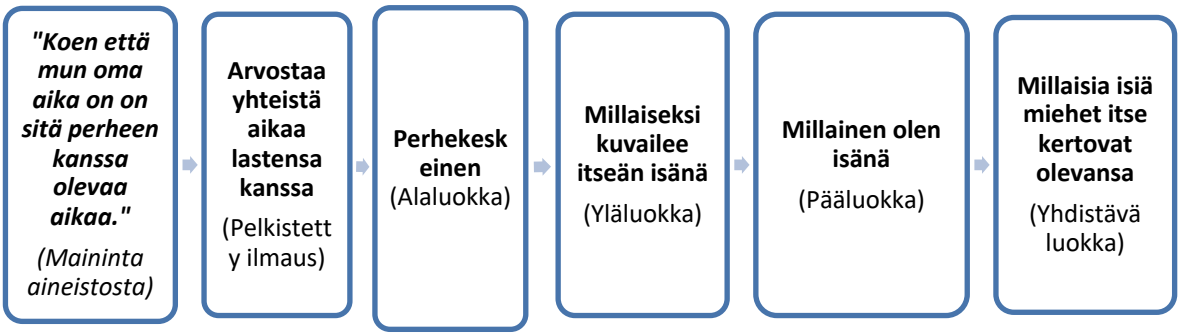

Kuvio 1. Esimerkki analyysin etenemisestä

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin mukaisesti aloitin tehtyjen haastattelujen kuuntelemisesta ja niiden sanatarkasta aukikirjoittamisesta sekä haastattelujen sisältöön perehtymisestä. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 109). Tämän tehtyäni redusoin litteroidusta aineistostani keskenään samankaltaiset maininnat samalla värillä tekstinkäsittelyohjelmaan. Tällä tavoin sain pelkistetyt ilmaisut esille aineistosta, jonka jälkeen muodostin klusteroimalla niistä alaluokkia (ks. Elo & Kyngäs 2018, 109-110; Elo, Kääriäinen, Kanste, Pölkki, Utriainen & Kyngäs 2014, 8; Eskola & Suoranta 1998, 187; Tuomi & Sarajärvi 2009, 109). Alaluokat muodostin ilmaisujen sisältämien aihepiirien mukaisesti. Tämän jälkeen listasin alaluokat yläluokkien alle (ks. kuvio 2). Nämä yläluokat muodostin teorialähtöisesti aikaisempaan viitekehykseen perustuen. Tuo viitekehys oli tekemäni haastattelurunko. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 113.) Yläluokkien nimet muodostuivat tekemieni haastattelukysymysten pohjalta ja ne etenivät osittain haastattelurungon mukaisessa järjestyksessä.

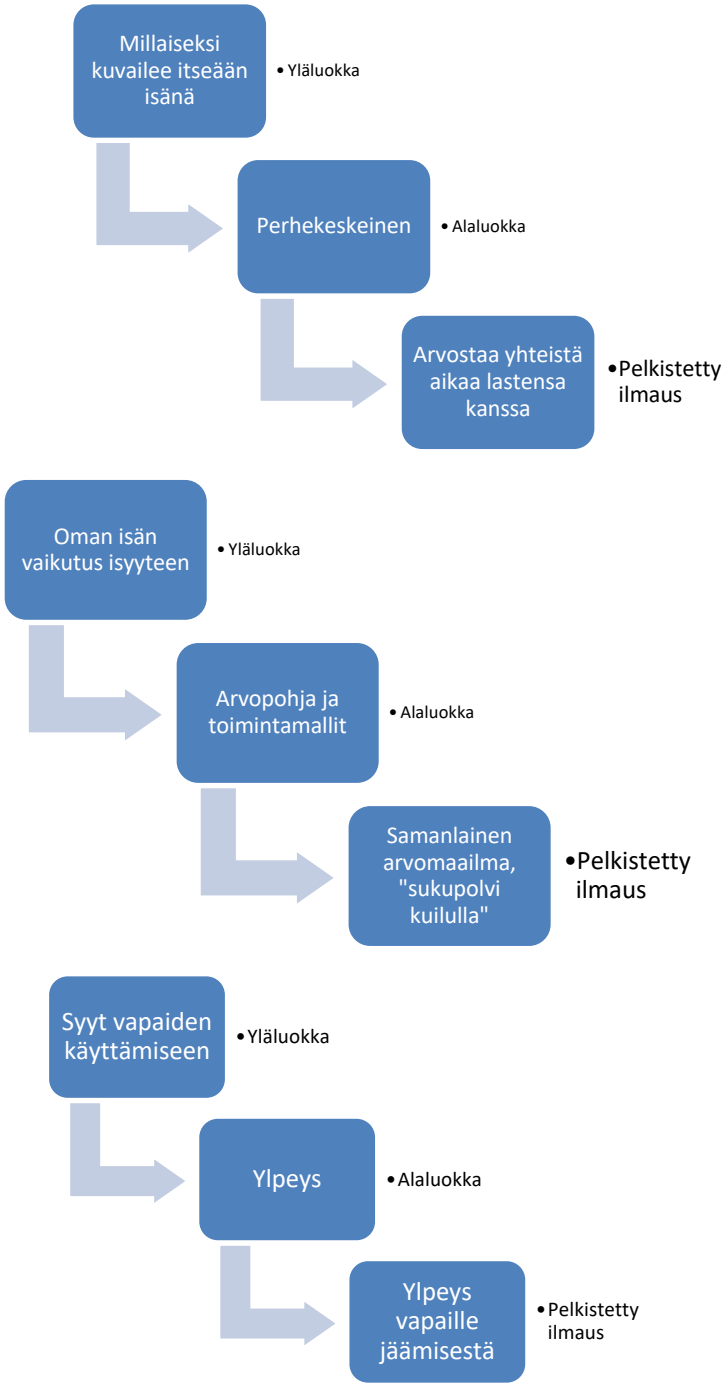

Kuvio 2. Esimerkkejä aineiston luokitteluista ala- ja yläluokkiin

Abstrahoimalla muodostin jokaiselle yläluokalle niiden sisältöä kuvailevat pääluokat (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 111). Pääluokat vielä tarkemmin kuvasivat sitä aihealuetta, johon yksittäinen yläluokka kuului (ks. kuvio 3). Pääluokat erittelin tutkimusaineistostani tutkimuskysymyksien mukaisesti vielä kolmeen eri yhdistävään luokkaan. Näiksi muodostuivat seuraavat: Millaisia isiä miehet

itse kertovat olevansa, miten isät käsittävät hyvän isyyden sekä miten isät suhtautuvat perhevapaille jäämiseen.

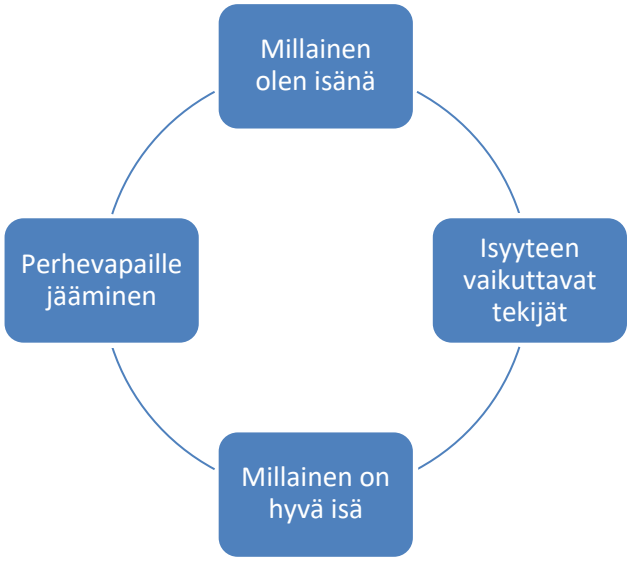

Kuvio 3. Aineistoista muodostetut pääluokat

5.4 Eettiset ratkaisut

Tutkijana tekemäni eettiset ratkaisut ovat suorassa yhteydessä tutkimuksen uskottavuuteen. Tutkimuksen uskottavuus pohjautuu oletukselle siitä, että olen tutkijana noudattanut hyvää tieteellistä käytäntöä. Olen pyrkinyt toimimaan hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti rehellisesti sekä ollut huolellinen ja tarkka tutkimustyötä tehdessäni. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 132.) Tämä tutkimus on suunniteltu, toteutettu ja raportoitu hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, noudattamalla tieteelliselle tiedolle asetettuja vaatimuksia (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 133). Tutkimusta tehdessäni olen noudattanut Tutkimuksen eettisen neuvottelukunnan (2012) asettamia hyvän tieteellisen tutkimuksen käytänteitä. Tulosten keräämisessä, esittämisessä sekä tutkimuksen ja sen tulosten arvioinnissa olen noudattanut erityistä rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. (Tutkimuksen eettinen neuvottelukunta 2012, 6-7.)

Tutkimuksen eettisyydessä on keskeistä tunnisteiden poistaminen tai muuttaminen eli anonymisointi. Tutkittavien anonymisoinnilla pyrin suojele-

maan tutkittavia niiltä mahdollisilta negatiivisilta seurauksilta, joita saattaisi aiheutua, jos heidät tutkimusjulkaisusta tunnistettaisiin. Olen pitänyt huolta haastateltavien tunnistamattomuudesta. Tällä lisäsin sen todennäköisyyttä, että tutkittavat vastaavat mahdollisimman rehellisesti heille esitettyihin kysymyksiin. (ks. Kuula 2015, 139-140).

Haastateltavien anonymiteetti säilyi koko tutkimuksen ajan ja kirjoitin tutkimustulokset muotoon, josta haastateltavien henkilöllisyyttä ei ole mahdollista tunnistaa. Haastateltavilta kysytyt kysymykset olivat luonteeltaan osittain hyvin henkilökohtaisia, jolloin oli oleellista, että tukittavat vakuutettiin heidän tunnistamattomuudestaan tutkimusjulkaisussa. Ennen haastatteluiden aloittamista tutkittaville annettiin vielä allekirjoitettavaksi kirjalliset tutkimusluvat.

Koin haastattelujen nauhoittamisen käytännölliseksi vaihtoehdoksi. Olin erikseen myös sopinut haastattelun nauhoittamisesta haastateltavien kanssa (ks. Eskola ym. 1998, 63). Tutkijana minulla oli myös velvollisuus tarvittaessa antaa tutkittavan keskeyttää haastattelu, hänen näin tahtoessaan (ks. EisenHauer, Orb & Wynaden 2000, 94). Tällaista tilannetta ei kuitenkaan ilmaantunut. Lähetin haastateltaville hyvissä ajoin ennen haastatteluajankohtaa informaatiokirjeen, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta ja haastateltavien anonymiteetin säilymisestä tutkimuksen ajan. Haastateltaville lähetettiin myös tutkimustani koskeva tietosuojailmoitus. Analysoinnin ajan tutkimusaineistoa säilytettiin tietokoneellani, johon ainoastaan minulla oli pääsy. Analysoinnin jälkeen hävitin tutkimusaineistoni kokonaisuudessaan, niin litteroidun kuin äänitetynkin. Valmis pro gradu -tutkielmani lähetettiin sähköisessä muodossa luettavaksi tutkimukseeni osallistuneille.

6 TULOKSET

6.1 Isyyden toteuttaminen ja käsitykset hyvästä isyydestä

Miesten käsitykset itsestään isänä ja heidän käsityksensä hyvästä isyydestä jaettiin kolmeen pääluokkaan; millainen olen isänä, isyyteen vaikuttavat tekijät ja hyvän isän ominaisuudet. Seuraavaksi avaan kyseiset pääluokat.

6.1.1 Millainen on isänä

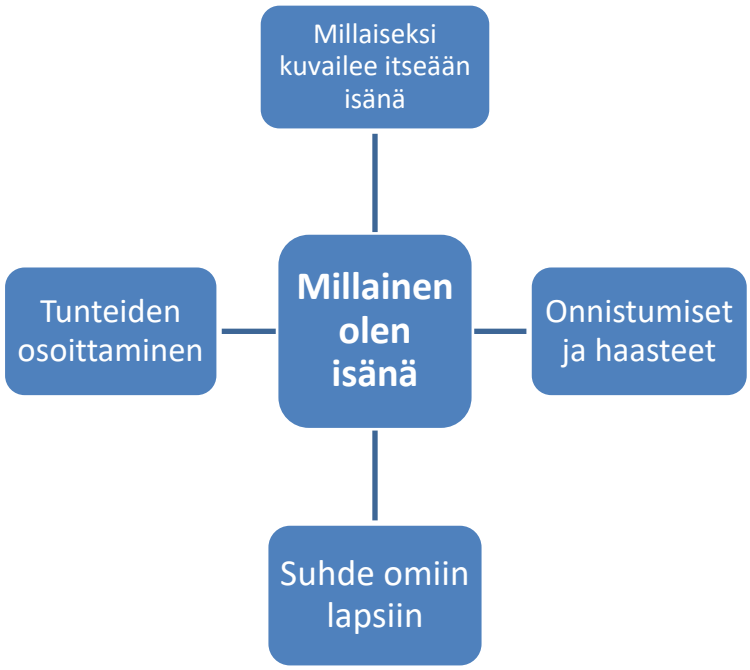

Kuvio 4. Millainen olen isänä

Isien kertoessaan itsestä isänä, jaoin nämä maininnat niitä kuvaileviin alaluokkiin ”millainen olen isänä”-yläluokan alle (ks. kuvio 4). Nämä alaluokat pitivät

sisällään sen, millaiseksi isäksi miehet itseään kuvailivat, millaisia olivat heidän onnistumisensa ja haasteensa isyydessä, millainen suhde heillä oli omiin lapsiinsa sekä miten he ilmaisivat tunteita lapsilleen.

Jokainen haastateltava kuvaili itseään ennen kaikkea hyväksi isäksi ja kertoi pyrkivänsä olemaan paras mahdollinen isä lapsilleen. Yksi isistä kuitenkin kertoi, ettei vielä mielestään tällä hetkellä ollut isänä paras mahdollinen, mutta tunsi kehittyvänsä koko ajan. Yksi haastateltava täsmensi puolestaan olevansa hyvä isä siihen nähden, että oli vasta 18-vuotias esikoisensa syntyessä.

> ”Kyl mä koen olevani hyvä isä sillee tiedostaen sen, että on tota..sit kuitenki tavallaa tämmösenä…mietitään keskivertosuomalaista isää…nii hyvin erilainen isä..sillei että…ku ollu kuitenkin 18 ku Ronja on syntynyt nii on..jäljestää Ronjan kavereiden isiä nuorempi ja sillälailla, mutta nii ku omana persoonanani koen olevani hyvä isä lapselleni.” H3

Jokainen isä halusi olla lapsilleen turvallinen ja helposti lähestyttävä aikuinen. Tämä välittyi lapselle apuna ja tukena olemisena sekä isän ja lapsen vastavuoroisena suhteena, jossa lapsen kanssa pystyttiin keskustelemaan avoimesti. Perhekeskeisyys piirteenä kuvasti jokaista näistä isistä. Jokainen heistä kertoi halustaan viettää mahdollisimman paljon aikaa perheensä kanssa ja tehdä asioita lapsensa kanssa yhdessä. Isien perhekeskeisyyttä kuvasi myös se, kuinka lapsen syntymisen jälkeen isän oma aika oli muuttunut perheen kanssa vietetyksi ajaksi, mitä enemmistö isistä piti myönteisenä asiana. Yksi isä piti raskaana sitä, että hänen vapaa-aikansa tuntui pitkälti pyörivän perheen ja lasten ympärillä, eikä hänelle jäänyt juurikaan aikaa itselleen. Sen sijaan eräs isistä korosti, ettei ymmärrä sitä, kuinka jotkut varta vasten haluavat omaa aikaa perhe-elämän ulkopuolella, ilman, että sille on varsinaista syytä.

> ”Meidän perhehän toimii sillai et jos mulla on joku harrastus, mä todennäköisesti pääsen sinne. Jos mä käyn soittamassa bändin kanssa tai omissa liikuntaharrastuksissa nii sinne voi mennä…mutta tota mä en mee sinne sen takia et mun pitäs päästä perheestä eroon, vaan sen takia et siel on vaa nii kiva kävästä. Mut se mun oma aika ja tärkein aika on se ku ollaa poikien kanssa.” H1

Moni isä piti onnistumisenaan sitä, että saattoi olla lapselleen läsnä ja tämän saatavilla jokapäiväisessä elämässä. Perhekeskeisyys oli selvästi asia, jossa moni haastatelluista oli isänä myös mielestään onnistunut, sillä he osasivat arvostaa

lapsen ja perheen kanssa yhdessä vietettyä aikaa. Suurin osa omassa isyydessä koetuista onnistumisista oli yhteydessä lapsen kanssa vietettyyn aikaan. Kaksi isää tunsi ylpeyttä siitä, että tunnistivat lapsessaan samoja piirteitä kuin itsessänsä, esimerkiksi samanlaisen huumorintajun. Myös siihen liittyi onnistumisen tunne, että lapsi oli innostunut isän omasta mielenkiinnon kohteesta tai harrastuksesta.

> ”Nautin ihan älyttömästi siitä, että oon samankaltainen kun Panu, että tykätään tutkia asioita ja…pohtia ja nii ku syventyä johonkin tiettyn juttuun, keskittyä askarteluun tai piirtoon…tai mihin vaan, majanrakennukseen, ihan sama.” H1

Mitä pienempiä lapset olivat, sitä arkisemmat tilanteet laskettiin isyydessä onnistumisiksi. Samanaikaisesti nämä tilanteet koettiin usein hyvin merkityksellisiksi. Tällaisia olivat esimerkiksi onnistunut siirtymätilanne päivän aikana tai lapsen oppima uusi taito.

> ” Et ehkä ne suuret onnistumisen kokemukset tulee sit siin kohtaa ku tulee joku uus taito. Tulee uus sana sanavarastoon, ne on sellasii pienii arjen asioita.” H6

Isänä onnistuminen oli usein sidoksissa arkeen. Tällöin suurimpina onnistumisina jäivät mieleen arjen pienet hetket, jolloin lapsi eleillään tai sanoillaan oli osoittanut kiintymystä isää kohtaan. Isyydessä onnistumisen nähtiin olevan myös osa lapsen jokapäiväistä hyvinvointia.

> ” Ollaa vaik iha vaa kotona ja he (lapset) tulee nii ku sitten halaamaan ja sanomaan, että ”isä minä minä rakastan sinua”. Niin se on melkein sellane, et se oikeestaan riittää.” H4

Turhauttavat ja hankalat tilanteet olivat pitkälti hyvin arkipäiväisiksi luokiteltavissa. Mitä pienemmistä lapsista oli kyse, sitä useammin olivat isien haasteet ja turhautuminen jollain tapaa yhteydessä arkeen ja sen aikatauluttamiseen. Yksittäiset siirtymätilanteet ja niistä suoriutuminen halutulla nopeudella koettiin usein hankaliksi ja turhauttaviksi. Jotkut isät saattoivat myös ajoittain kokea vaikeaksi arjessa jaksamisen.

> ”Siinä tulee sellasta mahotonta riehumista ja vastaan tappelua…ja se on enemmän melkee sääntö ku poikkeus. Ja sitte ku jos on esimerkiksi ois vähä kiire lähteä tai vaikka…tai joku aikataulu, nii kyllä se vähän tuntuu raskaalta ku yks rimpuilee ja taistelee vastaan kaikin voimin. Ja sit siihen viel nää kaikki muut arjenhaasteet.että nii..vaipat pitää vaihtaa ja tavarat on hukassa….ja näin nii on siinä sitä raskasta puolta.” H2

Läsnäolo ja saatavilla oleminen nähtiin ajoittain isyyden haasteena. Isä, joka työnkuvansa takia joutuu olemaan useampana päivänä viikosta poissa kotoa, piti isyydelleen haasteena lähinnä sitä, miten pystyisi olemaan läsnä aina silloin kuin perheensä häntä tarvitsisi.

> ” Turhauttaa mua kaikista eniten et se on sellane nii ku niin sanotusti sydäntä särkevä juttu et ku sä tiiät, että toisilla on hätä mut et pääse… oon mä sitte Rovaniemellä tai Vaasassa tai Turussa käymässä nii sieltä ei ihan kumminkaan nii ku hetkessä singahda takasin (kotiin). ” H4

Omien luonteenpiirteiden ja ominaisuuksien nähtiin myös välillä aiheuttavan haasteita isyydelle. Itsensä hillitseminen saattoi olla välillä vaikeaa, esimerkiksi silloin kun lapsi rikkoi jotain.

> ” Autoa pesin ulkona nii poika kivellä piirti auton kylkee nii kyllähä se vähä harmitti. Ei siinä oikee voi sillälailla vihane olla, että ku eihä se ymmärrä sitä, et se on vähä, että mennäämpäs tonne tekemää vähä jotai muuta.” H5

Yksi isä täsmensi, että välillä yksittäisten tilanteiden jälkeen hän analysoi itseään sen suhteen, onko ollut liian ankara lapselle.

> ”Jokatapauksessa sitä aina nii ku miettii et ärähdinkö liian kovasti tai…komensiko turhasta tai..mä teen aika paljon tollasta itseanalyysiä sit siinä että…että on nii ku kehittynyt siinä.” H1

Jokaisen isän suhdetta lapsiinsa voi kuvata läheiseksi ja hyväksi. Suurin osa isistä mainitsi toivovansa samanlaisen läheisyyden ja vastavuoroisuuden säilyvän vielä lapsen ollessa aikuinen. Perhekeskeisyys kuvasti hyvin isän ja lasten välistä suhdetta. Perheen kanssa vietettyä aikaa pidettiin tärkeimpänä ja yhdessä pyrittiin tekemään mahdollisimman paljon. Jokainen isä ei pystynyt viettämään lastensa kanssa yhteistä aikaa niin paljoa kuin olisi halunnut. Varsinkin pienempien lasten kohdalla harmiteltiin, että äiti ikään kuin ”pakosta” sai viettää lapsen kanssa enemmän aikaa. Isät toivoivat, että lastensa teinivuosien koittaessa heidän keskinäiset välinsä pysyisivät keskustelevina ja läheisinä. Yhteistä vastauksille olikin, että isän ja lapsen välinen suhde nähtiin huomattavasti tätä hetkeä pidemmälle. Jokainen isä vaikutti pohtineen pitkälle tulevaisuuteen sitä, millainen isä haluaa lapsellensa olla.

Isistä jokainen kertoi osoittavansa lapsille rakkautta fyysisillä eleillä ja tunteistaan kertomalla. Jokainen isä kertoi päivittäin antavansa lapsilleen haleja ja

suukkoja sekä pitävänsä heitä sylissään. Monet isistä korostivat sitä, kuinka he haluavat olla fyysisesti hyvin läheisiä lapsilleen. Yksittäisissä maininnoissa nousi myös esiin tarve osoittaa lapselle, että häntä kuunnellaan ja hänen tarpeensa halutaan ottaa mahdollisimman hyvin huomioon. Tähän liittyi vahvasti keskustelukulttuuri isän ja lapsen välillä.

> ”Pojat pyytää jotain, että yhdessä tehään, niin yrittää aina vastata jollain tavalla siihen, että jos ei just sillä hetkellä ehi, jos on joku muu juttu menossa, nii sitten myöhemmin. Voi sanottaa sen niille, että joo tehään sit kun mä oon saanut tän tehtyä. ” H1

Lapsen aiheuttamia pettymyksen tunteita ilmaistiin heille lähinnä keskustelunomaisesti sanottamalla ja välillä myös eleiden kautta, äänenpainoilla ja ilmeillä. Yksi isistä korosti, että on mahdollisimman vähän pyrkinyt osoittamaan lapsilleen pettymyksen tunteita. Kukaan isistä ei kertonut rankaisevansa lapsiaan vaan tilanteet pyrittiin ”keskustelemaan läpi”. Myös lapsille huutamista tuntui jokainen isistä pitävän turhana. Kaksi isistä kertoi ”puhaltelevansa” pahimman tunnemyrskyn ohi ennen kuin he lähestyvät lastaan. Mahdolliset riitatilanteet haluttiin käsitellä loppuun asti ja mahdollisimman nopeasti, jotta mikään asia ei jäisi painamaan.

> ”Pyrkii aina sitte jossaki kohtaa keskutelemaan sen tilanteen sillälailla läpi, ettei jää itellä mitään hampaan koloon eikä Ronjalla jää.” H3

Kun lapsesta oltiin ylpeitä, ilmaistiin se hänelle ensisijaisesti kertomalla. Yksi isistä mainitsi myös palaavansa lapsen kanssa sellaisiin tilanteisiin, joissa isä on ollut erityisen ylpeä lapsensa toiminnasta. Tällä kannustettiin tulevaisuudessa samanlaiseen käyttäytymiseen. Osa isistä kertoi, että isompien onnistumisten kohdalla he saattoivat palkita lastansa jollain tapaa. Palkinnot eivät juurikaan olleet materiaa vaan ennemminkin jokin yhteinen tekeminen.

6.1.2 Isyyteen vaikuttavat tekijät

Seuraavaksi avaan sitä, miten miehet kertoivat yksittäisten tekijöiden vaikuttaneen isyyteensä. Näitä yksittäisiä tekijöitä olivat oma isä, isyydelle asetetut odo-

tukset ja vaatimukset sekä sukupuoliroolit. Liitin nämä kolme alaluokkaa isyyteen vaikuttavat tekijät-yläluokan alle (ks. kuvio 3). Isyyteen vaikuttaviksi tekijöiksi luokiteltiin isien oma isä, isien kohtaamat odotukset ja vaatimukset sekä heidän käsityksensä sukupuolirooleista.

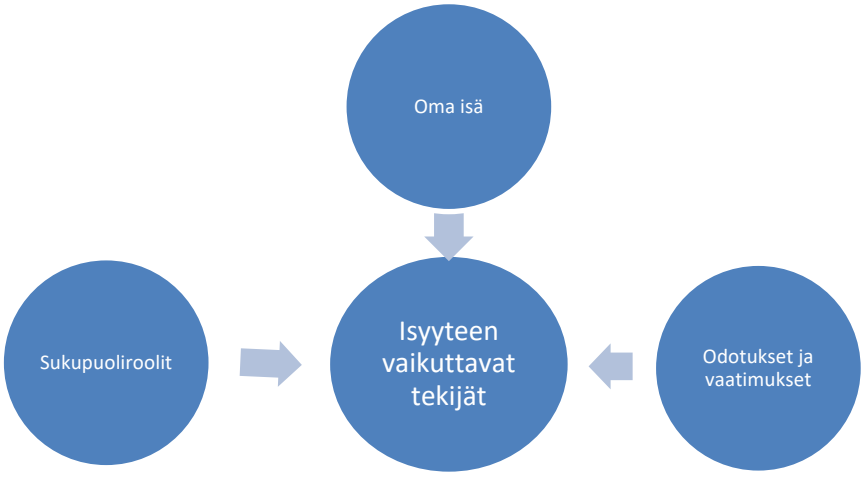

Kuvio 5. Isyyteen vaikuttavat tekijät

Oman isän vaikutus isyyteen

Jokaisen isän mielestä heidän oma isänsä oli jollain tavalla vaikuttanut heidän isyyteensä, niin tietoisesti kuin tiedostamattakin. Yhtä isää lukuunottamatta jokaisella isällä oli ollut lapsuudessaan läsnä biologinen isä. Yhdellä oli 5-vuotiaasta täysi-ikäisyyteen asti ollut isäpuoli. Hän kertoi etsineensä lapsuudessaan itselleen isähahmoa myös kodin ulkopuolelta, muun muassa koulusta ja harrastuksista.

Oman isän vaikutusta isyyteen mietittiin paljon läsnäolon ja saatavilla olemisen kautta. Isät, jotka olivat olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä omaan isäänsä, kertoivat hänen olleen heille läheinen ja läsnäoleva henkilö lapsuudesta tähän hetkeen asti. Omasta isästä tunnettiin myös erityistä ylpeyttä. Ylpeys nä-

kyi ennen kaikkea siinä, kuinka isät pitivät isäänsä esikuvana omalle isyydelleen.

> ”Kyllä oma isä ollu…eii oo ollu kyllä valittamista, että nii ku pienestä pitäenki mitä muistan aina ollaa touhuttu ja tehty yhessä ja nytte aikuisiälläkin..varsinkin nytte ku omakotitalossa täällä asutaa nii ainahan se on tossa auttamassa ja pyörimässä.”H5

Edellä kuvailluista isistä poiketen osa isistä tunsi oman isyytensä eroavan paljon isänsä toteuttamasta, pitkälti läsnäolon ja saatavilla olemisen näkökulmasta. Keskeisimpänä erona he pitivät sitä, ettei oma isä ollut samalla tavalla emotionaalisesti eikä fyysisesti läsnä oleva tai perhe-elämään osallistuva kuin mitä he itse isänä kokevat olevansa. Isän kanssa ei paljoa leikitty tai puuhailtu yhdessä. Yksi isä kertoi, että silloin kun hän teki isänsä kanssa yhdessä jotain, oli se jollaintapaa ”erityistä”, monesti isän omista mielenkiinnonkohteista lähtevää. Nämä isät mainitsivat, että vasta lähempänä aikuisikää heidän suhteensa omaan isäänsä lähentyi

> ”Nii ku perusarjessa lapsuudessa ei sillee hirveesti tullu isän kanssa ehkä tehtyä asioita enemmä, ehkä sillee nii ku äidin kanssa ja näin…ja sitten isän kanssa oli sillee nii ku sanoin noista retkeily- ja kalahommista, et ne oli sit semmosia et ku lähettii isän kanssa kalalle tai metsään, sit sillee nii ku isä pääs omassa elementissään olemaan ja sillei nii ku ollu niissä kyllä.” H3

> ”Isä teki hyvin pitkiä päiviä töissä ja oli paljon vähemmän kotona ja sitte ku oli kotona nii ei niinkään osallistunu esimerkiks leikkimisiin vaa ihan tälläsiin käytänön…kodinhoitoasioihin…korjailuihin…tän tyyppisin.” H2

Henkilökohtaiseksi kasvuksi oli luokiteltavissa maininnat, joissa oma isäksi tuleminen oli näkynyt muuttuneena suhtautumisena omaan isään. Toinen isistä tunsi lähentyneensä oman isänsä kanssa, kun taas toinen on alkanut miettiä uudelleen, haluaako tutustua nyt aikuisiällä biologiseen isäänsä.

> ”Sitte oman tyttären syntymän jälkeen nii rupesin miettimää asiaa (biologiseen isään tutustumista) uudestaan. En oo vielä tehny asialle mitää , mutta mut sitte tavallaa ku olet myös itse isä niin sit ajatus siitä, että mun tytär ois esimerkiksi jossain erinnäisten sattumien kautta, ja et mä haluaisin ottaa häneen yhteyttä, mut sit taas vastakaikua ei tulis sieltä, nii tottakai siin on myös oman peiliin katsomiseen paikka et mitä tuli itse tehtyä väärin” H6

Omalla isällä kerrottiin olleen myös vaikutusta omiin toimintatapoihin. Joko haluttiin toimia niin kuin oma isä tai tästä poiketen. Kukaan isistä ei hyväksynyt fyysistä kurinpitoa, vaikka heistä puolet kertoi oman isänsä sitä käyttäneen. Yksittäisiä mainintoja oli myös siitä, kuinka tietoisesti pyrittiin olemaan omaa

isää pehmeämpi lapsia kohtaan ja pitämään kuria eri tavoin. Kurin pitäminen ja rajojen asettaminen olivat asioita, joissa oli joko tiedostamatta ja tietoisesti eniten otettu omalta isältä vaikutteita tai sitten haluttu toimia täysin päinvastaisesti.

> ” Tämmöne nii ku äänenkäyttö ja muu on ihan tiedostettu valinta, et mä en halua että meidän kodissa huudetaan. Ensinnäkään lapsille ja myös sillee…mulle on tosi tärkee asia et jos aikuisten välillä on jotain niin että lasten kuullen ei huudeta tai ku…tietää et miltä se tuntuu ku seinän takaa jyrisee vaikkei itellä oo mitään tekemistä sen asian kanssa” H3

> ” Mä ehkä ite aattelen asian näin, et ku omassa lapsuudessa rajat oli hyvin tiukat nii tottakai nokkelana keksin sitte keinoja myös kiertää niitä ja otin sellasta nii ku oman käden vapautta, et tavallaa siitä, että oli liian tiukka kuri niin ei tavallaa hyötynyt… mä tein asioita paljo salaa ja näin. Et tavallaa semmone kultasen keskitien havittelu on ehkä sit etenkin neidin teinivuosia ajatellen niin hyvinkin tarpeellista.” H6

Suurin osa isistä kertoi oppineensa omalta isältään oikeanlaisesta arvomaailmasta. Näitä arvoja haluttiin välittää myös omille lapsille. Useamman haastateltavan mielestä he olivat juuri omalta isältään oppineet perhekeskeisyyden ja sen, että asettaa perheen ja lapset etusijalle päätöksiä tehdessä. Siitä huolimatta, että yksi haastateltavista kuvaili oman isänsä olleen itseään ankarampi, jäyhempi sekä vaativampi vanhempana, kertoi myös hän omaksuneensa arvomaailman omalta isältään ”omalla sukupolvikuilullaan”. Onkin huomioitavaa, että perhekeskeisiksi kuvailivat itseään myös ne kaksi isää, jotka eivät juuri viettäneet isänsä kanssa aikaa omassa lapsuudessaan ja samoin teki isä, jolla ei biologista isää lapsuudessaan ollut.

> ”Kun isällä oli niitä koripallopelejä viikonloppuisin… joka tapauksessa mulla oli se kokemus et me tehtiin tosi paljon perheenä yhdessä kaikkea. Ja mä olin kysynyt isäkältä, että miks me ei ikinä tehdä viikonloppuna mitään yhdessä. Niin iskä nii ku vähensi ne tuomaroinnit siltä viikonlopulta nii ku lähes kokonaan pois vaikka se oli tärkeä se harrastus hänelle… mut se näki nii ku tärkeämpänä sen et kun mä olin pyytänyt sitä et me tehtäs viikonloppuna yhdessä asioita.” H1

Omalta isältä oltiin myös opittu keinoja selviytyä perhettä koskevasta tragediasta tai kriisistä.

> ”Kun isä on ollut palopääilkkö, hän on kertonut paljon niitä tilanteita, miten kuolemaan suhtaudutaan. Ja tota…mä niin ku oon saanu siitä sellasta henkistä vahvuutta ja nii ku nyt ku isä kuoli..senkin pysty käsittelemään jotenkin kuitenkin… jotenkin aika järkevästi.” H1

Yksi isistä kertoi oman isänsä tavoin opettavansa lapsille oikeanlaisia tapoja käyttäytyä eri tilanteissa.

> ″ No ehkä arvopohja meillä on molemmilla samanlainen, että nii ku arvioi just sen mitenkää ollaa sitte vanhempien seurassa nii ku mummojen ja pappojen ja tämmöne. Otetaan hattu pois, ku tullaa sisälle ja iha tämmöset nii ku perinteiset käytöstavat.″ H5

Suhdetta omaan isään pohdittiin myös sen kulttuurisen muutoksen näkökulmasta, joka on tapahtunut sukupolviemme välillä. Tämä selvästi myös loi ymmärrystä omaa isää kohtaan silloinkin, kun hänet nähtiin psyykkisesti ja fyysisesti etäisempänä hahmona. Kulttuurisesta muutoksesta puhuivat varsinkin ne isät, jotka kuvailivat oman isänsä toteuttaman isyyden eroavan suuremminkin omastaan. Eroja oman isyyden ja oman isän toteuttaman isyyden välillä perusteltiin pitkälti sukupolvien välisillä kulttuurisilla eroilla. Isän mahdollinen emotionaalinen ja fyysinen etäisyys miellettiin kuuluvan ″sen ajan henkeen″.

> ″Sanottakoot, että mun on hyvin vaikea nähä et 80-luvun isät olisi leikkinyt pikkuautoilla nii intensiivisesti, ku mitä isät nykyään tekee… Et lähinnä haluun ehkä sitä vielä painottaa, et ajat oli sillon erilaisia. Enkä mä usko et kenenkään mun ikäsenkään isä leikki lasten kanssa, et sillo oli ehkä vähän tällänen ″et eihän miehet nyt semmosta″. Siihen aikaan miehen rooli oli enemmän se elättäjä, ehkä vielä karkeemmin kun nykyään.″ H2

Isyydelle asetetut odotukset ja vaatimukset

Jaottelin isyyteen liittyvät odotukset ja vaatimukset itse asetettuihin, ulkopuolisten ihmisten asettamiin sekä yhteiskunnan asettamiin. Isät olivat kertomansa mukaan lähinnä itse asettaneet odotuksia ja vaatimuksia isyydelleen. Varsinkin yksi isä oli asettanut isyydelleen hyvin selkeät ja tiukat vaatimukset. Tämä isä työskenteli kasvatusalalla ja katsoi myös sen myötä olevansa velvollinen olemaan erityisen esimerkillinen. Enemmistö isistä antoi ymmärtää, etteivät olleet edes kiinnostuneita ulkopuolisten asettamista odotuksista ja vaatimuksista. Muiden isyyteen liittyviä mielipiteitä ei ollut juuri edes kyselty. Enemmistö isistä ei antanut muiden asettamien odotusten ja vaatimusten vaikuttaa omaan isyyteensä.

> ″ Mä oon vähä ite semmone et mua ei oikee kiinnosta mitä muut ajattelee, et mä teen nii ku mä ite koen hyväksi nii mä teen sitten sen mukaan asiat, että itteeni ei vaikuta millään lailla ulkopuolisten mielipiteet ja…kyllä sitä tietysti välillä miettii, mut ei se nii ku siihe toimintaan vaikuta millää lailla. ″ H5

Useampi isistä mainitsi saaneensa lähipiiriltään kehuja, mikä oli saanut heidät entisestään nostamaan isyydellensä asettamiensa vaatimusten tasoa.

> ”Ehkä semmone sosiaalinen lähipiirin paine mikä on ollu, se on ollu enemmänki semmost tsemppaavaa et susta tulee hyvä isä ja näin, koska…on opiskellu alaa ja pitävät hyvänä tyyppinä ja näin, mut ei se…ei se on enemmänkin ollu sellasta postiivista kannustusta et en mä siit oo mitää painetta ottanu.” H6

Ulkopuolisten asettamia odotuksia ja vaatimuksia oli kohdannut yksi isä, joka mainitsi saaneensa kavereiltaan ja sukulaisilta isyyteensä liittyvää arvostelua. Tämä oli aiheuttanut isässä tunteen, ettei täytä isyydelle asetettuja vaatimuksia. Sama isä myös kertoi olleensa lapsensa kanssa tilanteissa, joissa hän on kohdannut ulkopuolisten arvostelevia katseita, joilla on mahdollisesti paheksuttu hänen tapaansa toimia isänä.

> ” Sit semmosta pientä piikittelyä saattaa sukulaisilta, sit välillä isovanhemmilta joskus tulla, että nii siinä sit kokee sitä, että eikö me mitään osata. ” H2

Osa isistä oli sitä mieltä, että myös yhteiskunta tahollaan asettaa odotuksia ja vaatimuksia, vaikka he eivät näistä olisi paineita ottaneetkaan. Yksi isä katsoi median kohdistavan odotuksia ja vaatimuksia isyydelle. Tämä isä kertoi aktiivisesti seuraavansa, miten mediassa isiä ja isyyttä käsitellään ja peilaavansa tätä itseensä. Isä korosti, että hänen mielestään media lähestyy isyyttä yhä enemmän positiivisessa valossa.

> ” Paljo näkee jostai sosiaalisen median kautta myös paljo niit, mitä isät tekee nii ku hienosti. Tälläsii tavallaa nii ku niin hyvässä kun pahassa molempia odotuksia asetetaan nii ku ylipäätään ympäristön toimesta. Ja sit siit tavallaa lähtee muokkaa sitä omaa isyyskuvaa ja miten itse toimii.” H6

Yhden isän mielestä isille asetetut odotukset ja vaatimukset yhteiskunnallisella tasolla ovat liian suppeita ja määrittyvät liikaa perinteisten sukupuoliroolien kautta.

> ”Mun mielest isät päästetää vähä liia helpolla aina just sillä, et on nää vanhat mallin roolit, et äiti hoitaa lapset, että mun mielestä isiä pitäs vastuuttaa jotenki enemmä siihe isyyteen ja siihen… saaha ne huomaamaan se iyyden merkitys siihe kokonaisuuteen.” H1

Sukupuoliroolit

Seuraavaksi käyn läpi sitä, mikä, merkitys isyyteen on sukupuolirooleilla. Tästä selviää miten isät suhtautuvat miehen mallina olemiseen ja maskuliinisuuteen osana isyyttä sekä lasten- ja kodinhoidollisten vastuiden jakamiseen äidin kanssa.

Isien pohtiessa sitä, millaisia miehen malleja he ovat isänä, korostui heidän oma arvopohjansa. Enemmistö isistä kertoi halustaan olla nykyaikaisia kasvattajia oman miehisyyden tai maskuliinisuuden tietoisen korostamisen sijasta. Miehen mallina oleminen koettiin hyvänä ja turvallisena vanhempana olemiseksi, mihin nähtiin kuuluvan myös lapsen kasvattaminen oikeanlaiseen arvomaailmaan. Miehen mallina olemista ajateltiin myös velvollisuuden näkökulmasta. Yhden isän mielestä hänellä oli velvollisuus antaa omalla käytöksellään tyttärilleen mahdollisimman hyvä ja kunnollinen kuva miehistä.

Enemmistö isistä ei ollut sitä mieltä, että miehen mallina heidän tulisi ohjata lasta käyttäytymään sen mukaan, mitä yleisesti pidetään tämän sukupuolelle hyväksyttävänä. Nämä isät kertoivat haluavansa viestiä lapselleen, että saa olla juuri sellainen kuin haluaa, kunhan ei omalla olemisellaan loukkaa tai satuta muita.

> ” Mä haluun antaa sellasen miesmallin niille pojille, että mies ja nainen tai muun sukupuolinen *naurahtaa*, niin voi tehdä ihan mitä hänestä tuntuu, ettei oo sellasia miehen tehtäviä tai naisen tehtäviä. Tota, että mies saa tuntea ja olla herkkä tai sitten saa olla myös vahva, jos on sellainen luonne. Nii ku selkeesti Panu on herkempi ja rauhallisempi, ja Petteri on nii ku vahvempi, semmonen enemmän sellanen jyrämäinen.” H1

Vain yksi isä oli sitä mieltä, että miehen mallina olemiseen kuuluisi jossain määrin lapsen ohjaaminen sukupuoliroolien mukaisiin käyttäytymismalleihin, varsinkin lapsen ollessa nuorempi.

> ”Mitä nyt normisukupuolirooleihin kuuluu… Eero näkee, kun äiti meikkaa ja sitte ottaa siitä vähän mallia ja sitten minä meen vähän oikaisemaan, että tuo ei välttämättä pojille kuulu, että nii tähä tyyliin. Toki nykyäänkin saattaa miehet meikata, ei siinä mitään. Mutta tässä vaiheessa voi vielä käyttää näitä perinteisiä mies/naisoletuksia. ” H2

Yksi isä kertoi siitä, kuinka hän näkee hyvin negatiivisessa valossa sen, mitä hänen mielestään perinteisesti ajatellaan isyyteen ja miehen mallina olemiseen maassamme kuuluvan.

> ”Et ehkä sit mikä ohjaa mua enemmänkin itseäni on ehkä sellane stereotyyppinen ajatus isyydestä ja….ja miehen mallista, mikä on ollu ehkä aikasemmi Suomes nii ku…semmone perheenisä, joka…joka tota pistää kuria ja ottaa sitä huikkaa aina ja tämmöne niiku ehkä negatiivisen kautta haettu painostus nii tavallaa kääntäny sen sillai et ehkä enemminki et mitä ei halua.” H6

Suhtautuminen maskuliinisuuteen oli myös pitkälti sidonnainen isien arvopohjaan ja tapaan järkeistää asioita. Isät tarkastelivat suhdettaan maskuliinisuuteen myös ominaispiirteidensä kautta. Useamman isän mielestä heidän fysiologiset ominaisuutensa tekivät väkisinkin heidän toiminnastaan ja yleisestä olemuksestaan jollain tapaa miehisen tai maskuliinisen. Tällaisia ominaisuuksia olivat esimerkiksi parran kasvu, matala ääni ja fyysinen voima. Myös tietynlaiset luonteenpiirteet koettiin maskuliinisiksi ja miehisiksi. Yksi isä kertoi olevansa ”juron” luonteensa osalta tavanomainen suomalainen mies. Sama isä kertoi toisaalta päivittäin sanovansa tyttärelleen rakastavansa häntä, mikä ei isän mielestä ollut perinteisen isyyden mukaista käyttäytymistä. Isä, jolla oli kaksi tytärtä, kertoi maskuliinisuutensa mahdollisesti pehmentyneen isäksi tulemisen myötä. Kyseinen isä myös ajatteli, että jos hänen lapsensa olisivatkin poikia, saattaisi hän tehdä tällöin heidän kanssaan enemmän miehisemmiksi miellettyjä asioita ihan jo tiedostamattaan.

> ”Mitenhän sen sanois hyvin, et on ehkä vähä nii ku luopunu siitä omasta maskuliinisuudestaan nii ku niitten tyttöjen taki, että haluu nii ku enemmä olla siellä tyttöjen tasalla niin sanotusti, että pehmeempää suhdetta niitten tyttöjen kanssa, että voi hyvinkin olla jos on poika nii se ois vähä erilainen se suhde et se ois varmaa enemmä semmone et ”anna ylävitone” et ”nyt lähetää kattoo rallia” tai et…vaikee mennä sanoon.” H4

Yksi isä tarkasteli maskuliinisuuttaan niiden vastuualueiden kautta, jotka hän tunsi sukupuolensa myötä itselleen kuuluviksi. Hänelle kuuluivat tietyt ”miehen tehtävät”, joihin hän katsoi kuuluvan perheenpäänä olemisen sekä aseman perheen ensisijaisena elättäjänä. Hän myös kuvaili itseään ”jämptiksi ja hyvin perinteiseksi” suomalaiseksi mieheksi. Tosin tämäkin isä myönsi, että hänen miehisiksi miellettävät toimintonsa tulevat häneltä ”luonnostaan” eivätkä harkitusti.

> *" No miehet tekee miesten hommia, naiset tekee naisten hommia. Miten se nyt sanotaan näin. Rouva tekee vähä enemmä sisällä juttuja ja mä touhuan tuolla pihalla, korjailen ja laittelen ja tällalailla, ja on poika siellä mukana. Se on vähä semmone nii ku perinteinen se…mitenkä on ollut enne vanhaa nii on nyttenki… Se tuloo luonnostaa."* H5

Yksi isistä painotti, ettei tee asioita sukupuolensa velvoittamana vaan ihan omasta halustaan. Hän jopa tietoisesti kyseenalaisti sukupuoliroolit. Tämä isä kuvaili maailmankatsomustaan sukupuolettomaksi. Sen mukaan mitään tekemistä tai käytöstä ei pitäisi lähtökohtaisesti perustella sukupuolella.

> "Tyylii autonrenkaiden vaihto… että mä en koe, että mä tekisin sen et mä oon mies vaan sen takia, et mä vaa nii ku pystyn siihen ja mä osaan ne hommat. " H1

Yksi isistä mielsi maskuliinisuuden tavallista etäisempänä ja kylmempänä käyttäytymisenä lasta kohtaan, millaista ei nähnyt tarpeellisena. Toinen isä taas kertoi, että hänelle tulee maskuliinisuudesta ja miehisyydestä mieleen ikään kuin entisaikojen "arjalainen mies".

> "No siis sanotaan, että se ensimmäinen ajatusmalli miehestä ja miehisyydestä tulee on se arjalainen jätkä, joka käy metsästämässä oman ruoakansa ja sen jälkee hakkaa polttopuut ja pistää paikat tuleen. Et ei se ehkä oma miehisyys ja maskuliinisuus ja miehen malli oo sitä vaa se on ehkä enemmänki semmone…nii ku mä sanoin vaikee kuvata omaa maskuliinisuutta tai miehen mallia mut siis semmone nykyaikainen kasvattajamalli, on ehkä se enemmän oma. Et tottakai miehisyys paistaa musta ja mun olemuksesta tottakai mun lapselle…mun ulkonäöstä ja tietyistä toiminnoista." H5

Vastuunjakoa lasten- ja kodinhoidossa ei enemmistössä perheistä oltu tehty tietoisesti sukupuoliroolien johdattelemana. Jos työnjako vanhempien kesken erosi totutusta, kerrottiin tähän johtaneen käytännön syiden tai sen, että roolit olivat "luonnollisesti" jakautuneet omien mieltymysten mukaan. Monet isistä kertoivat, että vastuu lasten- ja kodinhoidosta jakautui lopulta hyvin tasaisesti, tilannesidonnaisesti.

> " Vähä kaikki tekee kaikkee… jos mä oon iltavuorossa nii sit mä satun tulee kotii sillai et on ruoka-aika ja sit mä saatan tehä ruoan tai tiskata tai se vaihtelee aina sen mukaan, mikä on sen hetken tarve mitä on tehty jo, et ei meillä mitää kivee hakattuja oo et sinä imuroit ja sinä tiskaat vaa, että kaikki tekee kaikkea." H6

Ainoastaan yksi isä kertoi, että heidän perheessään kodinhoidolliset tehtävät ainakin osittain jakautuvat perinteisten sukupuoliroolien mukaisesti. Isä teki enemmän pihatöitä, äiti enemmän sisätöitä. Tämän isän kohdalla vastuunjako perustui kuitenkin omiin mieltymyksiin.

> ” Mähän leikkaan nurmikot ja touhuan pihalla, pesen autot ja teen lumityöt sun muut ja mitä nyt pitää taloa laittaa niin mä laitan ja emäntä sit tekee enemmä sisällä… Ja se on varmaa just nii ku siitä tykkää nii niitä tuleeki tehtyä. ” H5

6.1.3 Käsitykset hyvästä isyydestä

Seuraavaksi kerron siitä, miten haastatellut isät käsittivät hyvän isyyden. Näille maininnoille muodostin yläluokan ”hyvän isän ominaisuudet”, jonka alle muodostin näitä ominaisuuksia kuvaavat alaluokat. (ks. kuvio 6).

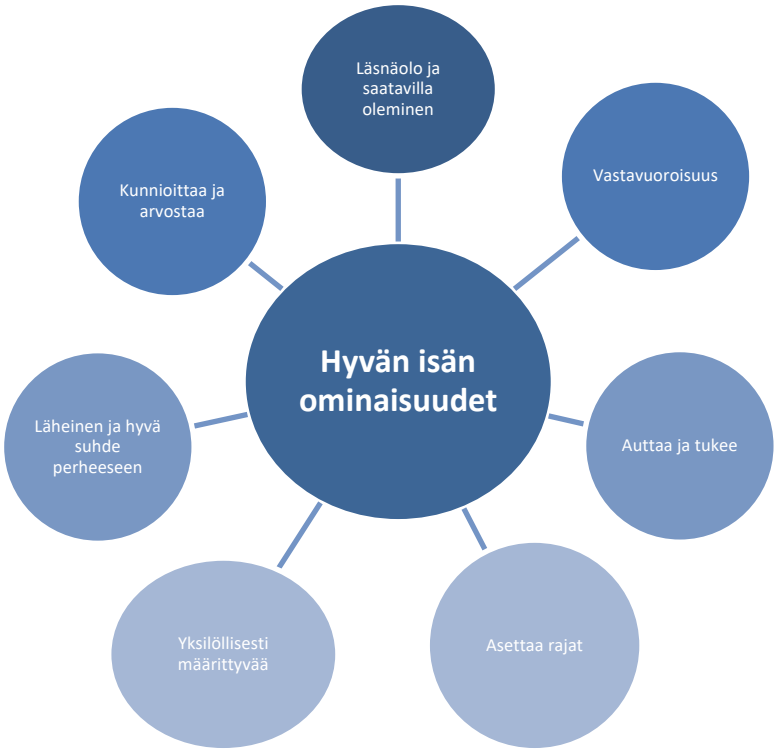

Kuvio 6. Hyvän isän ominaisuudet

Keskeisimmiksi hyvän isän ominaisuuksiksi nousivat lapselle läsnäolo ja saatavilla oleminen sekä vastavuoroisuus, johon kuului kyky kuunnella lasta ja hänen tarpeitaan.

> ”Yleisesti mun mielestä hyvä isä on semmonen , joka on lasten luona ja on läsnä…ja ottaa huomioon lapset ja mahdollisen puolisonsa. Ei se mun mielestä muuta vaadi.” H1

> ”Ehkä semmonen yleinen ohjenuora tohon isyyteen on et pitää vaa nii ku osata olla sillälailla läsnä et kuuntelee sitä lasta ihan sillee nii ku siitäkin asti, ku lapsi ei osaa vielä ite yhtään sanottaa miltä siitä tuntuu. Pitää osata oikeesti kuunnella niitä muksuja” H3

Useampi isä myös mainitsi, että hyvä isä auttaa ja tukee sekä kunnioittaa ja arvostaa lastaan. Kunnioittamiseen ja arvostamiseen kuului myös lapsen rakastaminen. Yksi haastateltavista mainitsi, että hyvä isä osaa asettaa lapselle rajat. Tähän liittyi myös yhden isän maininta siitä, että isän kuuluu ikään kuin olla järjen ääni, joka osaa tarvittaessa antaa kritiikkiä rakentavasti.

> ”Rakentavaa kriittikkiä ei sellasta nii ku lyttäämistä. Sellanen nii ku ehkä vähä topuuttaja, joissain asioissa elikkäs se, että hän on niin ku se järjen ääni ja mikä itse haluan olla nii ku sitte ku lapset kasvaa vähä vanhemmiksi jossai vaiheessa, että…ei lähetä nii ku iha kaikkii hullutuksiin mukaan, vaan että haluisin olla sellanen henkilö heille nii ku läpi elämän, jota he nii ku arvostaa ja haluu kuulla sen mielipiteen asioista.” H4

Lapsen auttamista ja tukemista oli erityisesti kahden isän mielestä se, että isä esimerkillään opastaa ja neuvoo lastansa jokapäiväisissä tilanteissa. Isistä varsinkin toinen painotti hyvän isän antavan valmiudet lapselle selvitä tulevassa elämässä, sen sijaan, että antaisi tälle kaiken valmiina.

> ”Kyllä mä pyrin siihen, että mä olisin sellainen hyvä ohjaaja isä, vanhempi heille. Osaisin antaa heille hyvät eväät, työkalut elämään. Ja voisivat aina luottaa siihen, että apuja ja neuvoja saa. Mutta ei myöskään niin, että täältä kaikki annetaan valmiina, vaan pikemminkin minä nii ku annan työkalut, että he pystyvät selviämään.” H2

Hyvän isyyden määritelmät eivät mitenkään suuresti haastateltavien kesken eronneet toisistaan, tosin tiettyjen piirteiden painotuksissa oli eroja. Kaiken kaikkiaan hyvälle isälle määriteltiin kriteerit hyvin lyhyesti ja tiiviisti. Jokainen isistä piti hyvänä isänä olemista ennen kaikkea tavoittelemisen arvoisena. Yksi isä kokoavasti totesi hyvän isyyden määrittyvän hyvin yksilöllisesti, mistä syystä sille on vaikea edes luoda keskenään yhteneväisiä kriteereitä.

> ” Mä oon sitä mieltä, että hyviä tapoja olla isä on tässä maailmassa niin paljon kun lapsia löytyy, koska ei sillee nii ku…vaikka mä oon sanonut, että mä oon Ronjalle (omalle lapselleen) hyvä isä nii emmää usko, et jos mun pitäs lähtee sillee tosta nyt jollekki naapurin penskalle isäks olemaan, et tulisko siitä sillee nii ku yhtään mitään. Veikkaisin, että välttämättä ei.” H3

6.2 Perhevapaille jääminen

Tässä alaluvussa tarkastellaan aluksi sitä, missä laajuudessa isät kertoivat jääneensä perhevapaille (ks. kuvio 7). Tämän jälkeen avataan isien kertomia syitä perhevapaille jäämiselleen (ks. kuvio 8) ja sen käyttämättä jättämiselleen (ks. kuvio 9) ja näkemyksiä siitä, kuuluisiko heidän mielestään isien yleisesti jäädä perhevapaille.

Oma toiminta

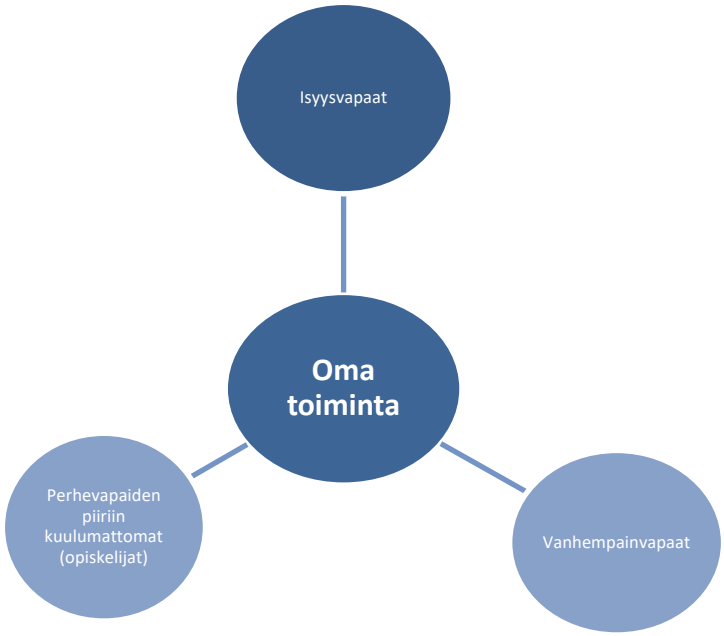

Kuvio 7. Oma toiminta

Isäksi tullessaan kaikki perhevapaajärjestelmän piiriin kuuluneet isät olivat käyttäneet isyysvapaistaan 18 arkipäivän osuuden, joka ollaan äidin kanssa yhtä aikaa kotona. Tosin yksi isistä oli toisen lapsen syntymän jälkeen ollut viikon vähemmän isyysvapailla. Kaksi haastateltavista oli opiskelijoita isäksi tullessaan, jolloin he eivät varsinaisia perhevapaita voineet käyttää, vaikka heistä molemmat olivatkin jääneet äidin kanssa kotiin heti lapsen synnyttyä.

Kun neljä kuukautta on kulunut lapsen syntymästä, isällä on mahdollisuus jäädä vanhempainvapaille, jolloin hän pystyy käyttämään loput isyysvapaistaan eli 36 arkipäivää. Perhevapaajärjestelmän piiriin kuuluneista isistä yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat jääneet vanhempainvapaille, kun äiti oli lähtenyt takaisin työelämään. Vanhempainvapaiden käyttämisessä oli kuitenkin jonkin verran eroavaisuuksia isien välillä. Kaksi isää oli käyttänyt vanhempainvapaillaan loput isyysvapaistaan eli 36 arkipäivää, yhden isän kohdalla tämä jäi hieman vajaaksi. Toinen kaikki isyysvapaansa käyttäneistä isistä mainitsi, että toisen lapsen kohdalla hän jäi opintovapaille, sillä koki sen taloudellisesti kannattavammaksi kuin hoitovapaille jäämisen. Kyseinen isä korosti haluaan käyttää kaikki mahdolliset vapaat.

> ”Toi hoitovapaa, ku siinä on nii köpö se korvaus nii piti keksiä joku tommone et sai sitten ton aikuiskoulutusrahan, ja sit siitä oli oikeesti hyötyä ku sai opiskeltuakin.” H1

Nämä isät, jotka olivat opiskelijoita isäksi tullessaan, olivat kummatkin jääneet lapsen synnyttyä kotiin ja olleet yhtäjaksoisesti kotona pidempään äidin kanssa kuin isyysvapaiden 18 arkipäivää. Toinen isistä kertoi tällä hetkellä olevansa oikeutettu vanhempainvapaisiin, sillä nyt hän oli työelämässä, ja lapsensa oli vielä alle 3-vuotias.

Kummatkin opiskelleista isistä olivat jääneet kotiin, kun lapsen äiti palasi takaisin opiskelemaan. Toinen isä oli ollut lapsensa kanssa kahdestaan kotona noin kuusi viikkoa, lapsen äidin tehdessä opintoihinsa kuulunutta työharjoittelua. Toinen isistä oli jäänyt kotiin lapsensa ollessa yhdeksän kuukautta, jolloin äiti oli palannut opiskelemaan. Tämä isä oli lapsen kanssa kotona siihen asti, kun lapsi täytti 2,5 vuotta. Tämän isän kohdalla poikkeuksellisen pitkä kotona oloaika selittyi myös sillä, ettei hänellä juurikaan ollut halua palata sen hetkiseen kouluunsa.

Syitä perhevapaille jäämiselle

Kuvio 8. Syyt jäädä perhevapaille

Isät perustelivat perhevapaille jäämistään keskenään hyvin samankaltaisesti. Perustelut perhevapaille jäämisen puolesta olivat eniten yhteydessä perhekeskeisyyteen ja haluun luoda vastavuoroinen suhde lapsen kanssa. Jokaisessa vastauksessa ilmaistiin jollain tapaa perhevapaiden käytön keskeisimmäksi syyksi halu tutustua omaan vastasyntyneeseen lapseen sekä halu luoda häneen vahva side alusta alkaen. Moni isistä korosti, kuinka he yksinkertaisesti halusivat olla lapsen kanssa kotona ja nauttia yhteisestä ajasta. Perhevapaiden käyttöä perusteltiin myös isän ja lapsen välille kehittyvällä varhaisella kiintymyssuhteella. Perhevapaille jäämistä pidettiin myös ylpeyden aiheena.

Niin kuin aikaisemmin tekstissäni on jo käynyt ilmi, moni näistä isistä kertoi, kuinka he olivat miettineet vanhempainvapaille jäämistään äidin työelämään tai opiskeluihin palaamisen kautta. Ihanteellisimmillaan isien jäämisen vanhempainvapaille nähtiinkin tukevan äidin siirtymistä takaisin työelämään. Vanhempainvapaita oli monesti myös mietitty siitä näkökulmasta, että lapsi saisi olla yhtäjaksoisesti kotona. Toisen vanhemmista palatessa töihin, toinen

jää kotiin. Jokainen isä antoi ymmärtää, että päätökset vanhempainvapaisiin liittyen oli tehty yhteisymmärryksessä vanhempien kesken.

Syitä perhevapaiden käyttämättä jättämiseen

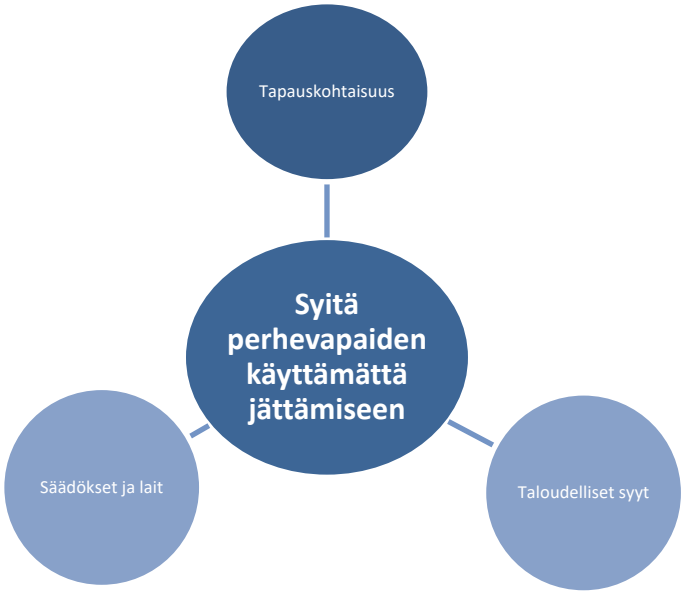

Kuvio 9. Syitä perhevapaiden käyttämättä jättämiseen

Ainoastaan yksi isä ei ollut käyttänyt ollenkaan vanhempainvapaita, mihin hän kertoi vaikuttaneen keskeisesti taloudellisten syiden ja sen, ettei äidillä ollut työpaikkaa, johon palata. Hän kertoi tilanteen olleen sama kummankin lapsen kohdalla. Toinenkin isä kertoi vanhempainvapaiden käyttöönsä vaikuttaneen tilanteen työpaikalla, mistä syystä ei molempien lastensa kanssa ollut kotona yhtä pitkää aikaa.

Isät pohtivat perhevapaiden käyttämättä jättämistä sitä koskevien säädösten ja lakien kautta. Yksi isä totesikin perhevapaiden olevan ”pykäläviidakko”, joka saisi olla helpommin ymmärrettävissä. Yksi isistä toivoi, että perhevapaat pitäisivät sisällään ajallisesti pidemmän vapaajakson, jossa isä ja äiti saisivat olla yhtä aikaa kotona lapsen kanssa. Jotkut isistä pitivät perhevapaista saatavaa tukea turhan pienenä, minkä koettiin yleisesti vaikuttavan siihen, että moni jättää vapaitaan käyttämättä. Yksi isä korosti, että perhevapaalaki ei saisi kos-

kaan muuttua velvoittavaksi, jolloin isän olisi pakko jäädä perhevapaille. Tätä hän perusteli sillä, että jokaisessa perheessä talous ei kestäisi tätä.

> ”Et jos sitä tulee joku laki, joka pakottaa siihen, nii se on mun mielestä todella huono… Nii ku meidän tapauksessakin, se ois todella huono juttu, sit me joduuttas elää säästöillä ja ruvettas miettii et miten me rahotetaan se touhu.” H2

Osa isistä korosti tilannesidonnaisuutta ja tapauskohtaisuutta, joiden takia ei aina ollut mahdollista jäädä perhevapaille omasta tahdostaan huolimatta. Tällaisiksi syiksi lueteltiin esimerkiksi isän asema työpaikalla, yrittäjyys tai taloudelliset syyt.

> ”No kyllähän se jos sä vaikka esimerkiksi oot vaikka yrittäjä tai semmosessa niiko tilanteessa siinä firmassa, et se haittaa oikeesti todella paljon sitä sun toimeentuloa tai muuta vastaavaa nii kyllähä sillo kannattaa varmasti miettiä ja puntaroida sitä asiaa. Mutta sehän on tuo isyysvapailleki jääminen, esimerkiksi meillähän nyt on sillai hyvä, että mun ei tarvi ku kahta kuukautta enne ilmottaa et millo mä jään sinne ja työnantajat kattelee sitte tuuraajat sille ajalle, mutta tietysti varmaa pienemmissä yrityksissä, joissa on vähemmän henkilöstä nii onhan se siellä varmaa eri.” H5

Kahdella isällä tilannesidonnaisuuteen olivat yhteydessä myös käsitys perinteisemmistä sukupuolirooleista. Näiden isien mielestä tilanteen tullen he olivat ensisijaisesti velvoitettuja perheensä elättämiseen äidin ollessa kotona lapsen kanssa.

Kuuluisiko isien jäädä perhevapaille?

Jokaisen isän mielestä isien kuuluisi jäädä perhevapaille, jos siihen vain suinkin on mahdollisuus. Perhevapaille jääminen oli selvästi yhteydessä näiden isien arvopohjaan. Perhevapaille jäämistä pidettiin osittain hyvin velvoittavana ja niiden käyttämättä jättämistä jopa kyseenalaistettiin. Perhevapaille jäämisen merkityksellisyyttä perusteltiin ennen kaikkea sillä, että ne mahdollistavat omaan lapseen tutustumisen. Jokaisen isän mielestä perhevapaille jäämällä isä pystyi myös mahdollisimman hyvin tutustumaan omaan lapseensa. Perhevapaille jäämisen nähtiin syventävän isän ja lapsen välistä suhdetta.

Eräs keikkatyötä tekevä isä kertoi olleensa töidensä takia enemmän poissa kotoa nuoremman lapsensa kohdalla. Kyseinen isä oli esikoisensa kanssa pystynyt olemaan pidempään perhevapailla. Isä uskoi, että juuri näistä syistä hä-

nen esikoisensa oli ollut alusta asti kiintyneempi häneen kuin nuorempi, jonka kanssa hän oli viettänyt vähemmän aikaa yhdessä.

> ”Taas sitten nuoremman kohdalla, kun mä olin paljon öitä pois nii siinä oli selkeesti ero siinä, että hän nii ku oli enemmän äitin tyttö, että selkeesti nii ku pikkasen varsinkin siinä alkuvaiheessa nii jopa melkee vierasti minua aina sen jälkeen, kun mä olin ollu sen useamman yön poissa nii siinä oli selkeesti nii ku sellasta havaittavissa.” H4

Yksi isistä kertoi, kuinka hänen miespuoliset ystävänsä ovat useasti harmitelleet jälkikäteen sitä, etteivät olleet kaikkia perhevapaitaan käyttäneet.

> ”Mul on ystävissä monta isää ja jokainen on harmitellut sitä, ettei ne oo ollu enemmän lastensa kanssa sillo ku ne on ollu vauvoja, ja iha vaa liittyen siihe, että ykskin sano kaveri, et ”miten mä en oikein tunne tota meidän poikaa”. Ja sitten (kysyin), ”mistähän se vois johtua, että olitkos sä silloi kotona niitä isyysvapaita?”, ”nii en”, ”aijjaa”. Että nii ku se rupee montaa ihmistä harmittaa, jos ei nii ku tajua sitä et nyt on se aika olla niiden lasten kanssa, koska ne kasvaa ja sit ne ei enää ookkaa niitä vauvoja.” H1

Perhevapaiden käyttöä perusteltiin myös äidin asemaan asettumisella. Tällöin mahdollistuu nähdä, millaista on olla lapsen kanssa kahdestaan päivät kotona. Perhevapaille jäämistä ajateltiin myös äidin tukemisen ja auttamisen kautta; Äiti varmasti tarvitsee apua molemmille uudessa tilanteessa. Yksi isä kyseenalaistikin ajattelutavan, jossa äidin ensisijaisesti kuuluisi olla lapsen kanssa kotona. Sen sijaan hän totesi tärkeintä olevan sen, että lapsen kanssa kotiin jäävä aikuinen on lapselle tuttu ja turvallinen.

7 POHDINTA

7.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Pääsääntöisesti jokaisen tähän tutkimukseen osallistuneen isän isyyttä voi kuvailla sitoutuneeksi (ks. Marsiglio & Roy 2012, 65; McGill 2014, 1090-1091). Tämä on selvästi linjassa Guzzon (2011, 286) tutkimuksen tulosten kanssa. Sen mukaan suurin osa uusista isistä haluaa valita sitoutuneen isyyden. Tutkimukseni isät halusivat olla läsnä ja lasten saatavilla jokapäiväisessä elämässä. Isiä yhdisti sitoutuneen isyyden mukainen tahto pitää yllä vastavuoroista ja keskustelevaa suhdetta lapsiinsa. Isille yhteistä oli myös heidän perhekeskeisyytensä, johon kuului toive viettää mahdollisimman paljon aikaa yhdessä perheenä. Isät olivat selvästi tyytyväisiä isänä olemiseensa ja ylpeitä isyydestään (ks. Lemay ym. 2010, 228). Isien perhekeskeisyyden myötä heidän oma aikansa oli pitkälti muuttunut perheen kanssa vietetyksi ajaksi. Tätä enemmistö isistä kuitenkin piti myönteisenä asiana. Isyys vaikutti olevan näille isille asia, johon he halusivat ennen kaikkea panostaa.

Lapselle läsnäoloa ja saatavilla olemista isät pitivät keskeisimpänä onnistumisena isyydessään. Onnistumiset isänä olivat yleisestikin pitkälti yhteydessä jokapäiväiseen elämään ja arkeen. Päivittäisessä elämässä näkyvä lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi käsitettiin myös osaksi isänä onnistumista. Isät halusivat sitoutuneen isyyden mukaisesti aktiivisesti osallistua lastensa jokapäiväiseen elämään. Onnistumisen tunnetta koettiin varsinkin silloin, kun lapsi omaaloitteisesti ilmaisi kiintymystään ja tyytyväisyyttään isää kohtaan (ks. Lemay ym. 2010, 228). Vaikutti siltä, että isät pitivät erityisen arvokkaana sitä, kun heidän lapsensa kautta välittyi tunne isänä onnistumisesta. Isyydessä kohdattujen haasteiden katsottiin kuuluvan luonnollisena osana arkisiin tilanteisiin (ks. Lemay 2010, 228). Mitä pienempiä isien lapset olivat, sitä useammin isän oma jak-

saminen sekä arjen siirtymätilanteista suoriutuminen koettiin aika ajoin vaikeaksi.

Jokainen isistä kuvaili suhdetta lapsiinsa ennen kaikkea hyväksi ja läheiseksi. Isät halusivat tehdä kaikkensa, jotta suhde tulisi tällaisena aina säilymään. Olin tutkimuksen tekijänä varautunut siihen, että isät voisivat kokea epämiellyttäväksi kertoa toiselle miehelle siitä, miten he osoittavat lapsille tunteitaan. Isät kuitenkin kertoivat rohkeasti kokemuksistaan ja tunteistaan. Näiden isien mielestä isän ei kuulunut olla lapselle emotionaalisesti äitiä etäisempi. Lapsille isät osoittivat tunteitaan sanoin ja elein, niin pettymysten kuin onnistumisten kohdalla. Uskon tämänkin kertovan näiden isien vuorovaikutuksellisesta ja vastavuoroisesta suhteesta lapsiinsa, suhteesta, jossa jokaisesta asiasta voidaan ja halutaan keskustella.

Isien psyykkisesti ja fyysisesti läheistä suhdetta lapsiinsa kuvasti myös se, ettei yksikään isistä sallinut minkäänlaista fyysistä kurinpitoa. Vaikutti siltä, että isät olivat erityisen tarkkoja sen suhteen, miten he kohtelivat lapsiansa. Yhden isän kohdalla kiinnittyi erityisesti huomio siihen, miten hän kertoi tietoisesti välttävänsä äänensä korottamista lapselleen. Toinen isä kertoi tiedostavansa, että hänen lapsensa ovat vielä niin pieniä, etteivät ymmärrä, jos heitä käydään tekemisistään torumaan. Tämänkaltaiset maininnat mahdollisesti viestivät näiden miesten erityisestä sensitiivisyydestä lapsiaan kohtaan ja siitä, millainen heidän arvopohjansa isänä on.

Jokaisen isän mielestä heidän isyyteensä oli jollain tapaa heidän oma isänsä vaikuttanut. Samalla tavoin kuin Parkin ja Kwonin (2019, 1357) tutkimuksessa, oli myös jokainen tämän tutkimuksen isistä jollain tasolla pohtinut isyyttänsä sen kautta, millainen suhde heillä oli omaan isäänsä lapsuudessaan ollut. Yksittäisissä maininnoissa oman isyyden koettiin paljonkin poikkeavan oman isän toteuttamasta vanhemmuudesta. Tästä huolimatta jokainen isä kertoi jollain tapaa oppineensa elämänarvoja ja kasvatuksellisia periaatteita isältään.

Mormanin ja Floydin (2009, 405) tutkimuksen mukaisesti myös osa tutkimukseni isistä koki, että he eivät olleet lapsuudessaan yhtä läheisiä oman isänsä kanssa kuin mitä he ovat oman lapsensa kanssa. Guzzon (2011, 270) mukaan läheinen suhde omaan isään lapsuudessa saattaa ennustaa sitä, että on itse isä-

nä tavallista läheisempi omalle lapselleen. Jotkut isistä olivatkin oppineet perhekeskeisyytensä juuri omalta isältään. Dickin (2011, 108) tutkimuksen mukaisesti isillä oli tahto tietoisesti luoda läheinen suhde omaan lapseen, jos omassa lapsuudessa suhde isään koettiin etäiseksi.

Isien välillä oli eroavaisuuksia siinä, miten sukupuoliroolit vaikuttivat heidän isänä olemiseensa. Isien toteuttama isyys ei enimmäkseen ollut maskuliinisen isyyden (*masculine fatherhood*) mukaista (ks. Eerola & Mykkänen 2013, 1986-1691). Siinä isän kuuluisi olla kaikin tavoin erilainen vanhempi kuin äidin. Yksi isistä tosin ajatteli, että on erikseen olemassa naisten ja miesten tehtäviä. Sukupuolensa takia hänen muun muassa kuului olla ”perheenpää”. Kenenkään isän mielestä maskuliinisuuden ja miehisyyden tietoinen korostaminen ei välttämättä isyyteen kuulunut. Osa isistä näki miehen mallina toimimisen jopa vanhahtavana tapana kuvata isyyttä. Enemmistö isistä ajatteli, että heidän kuuluisi olla lapsilleen ennen kaikkea turvallinen ja hyvä vanhempi. Maskuliinisuutta ja miehisyyttä pohdittiin myös omien ominaispiirteiden kautta. Moni isistä mainitsi, että tietyt fyysiset piirteet, luonteenpiirteet sekä tietyt taidot ja kyvyt tekevät heistä jo luonnostaan maskuliinisia (ks. Andersson 2017, 243; Holmes 2009, 36; Säävälä 1999, 53). Isien puheista oli pääteltävissä, että heidän mielestään sukupuoli jossain määrin väistämättäkin tekee äidistä ja isästä keskenään erilaisia vanhempia.

Isien näkemykset sukupuoliroolien vaikutuksesta isyyteen olivat pitkälti tasavertaisen isyyden (*equal father*) mukaisia lasten- ja kodinhoidon osalta (ks. Eerola & Mykkänen 2013, 1682 -1686). Mahdollisia vanhempien välisiä eroja lasten- ja kodinhoidossa ei enemmistö isistä perustellut ensisijaisesti sukupuolella, vaan enemminkin käytännön syillä sekä omilla tottumuksilla ja mieltymyksillä. Vaikutti siltä, että Connellyn ja Kimmelin (2014, 7-8) tutkimuksen mukaisesti myös tämän tutkimuksen isillä vastuu lastenhoidosta oli jakautunut tasapuolisemmin kuin kodinhoidolliset vastuut. Isistä jokainen vaikutti osallistuvan lasten kanssa olemiseen ja heidän hoitamiseensa aina, kun siihen oli mahdollisuus. Tässä tutkimuksessa eivät äidin ja isän roolit kodin- ja lastenhoidossa kuitenkaan suuremmin eronneet toisistaan.

Isät kuvailivat olevansa varsin tietoisia siitä, millaisia isiä he haluavat olla. Enemmistö isistä ei ottanut isyydelleen ulkopuolelta paineita. Moni isistä oli kuitenkin itse asettanut isyydelleen selkeät ja korkeatkin tavoitteet. Yksi isä kertoi peilaavansa omaa isyyttään myös siihen, miten sosiaalisessa mediassa ja uutisissa isyyttä käsitellään. Enemmistö isistä ei tuntunut erityisemmin seuraavan sitä, mitä isistä kirjoitetaan.

Jokainen isistä kuvaili itseään hyväksi isäksi. Suurin osa isien luettelemista hyvän isän piirteistä ja kriteereistä oli yhteneviä sen kanssa, millaiseksi he itseään isänä kuvailivat. Hyvälle isälle määritellyt piirteet olivat hyvin yhteneviä Sriramin ja Navalkarin (2012, 215-225) ja Lelayn ym. 2010 (25-38) tutkimusten tuomien tulosten kanssa. Myös tämän tutkimuksen isien määritellessä hyvää isyyttä keskeisimmiksi nousivat lapselle läsnäolo ja saatavilla oleminen. Näiden yllämainittujen tutkimusten tavoin myös tutkimukseni isät kuvailivat hyvän isän rakastavan, tukevan sekä kannustavan lastansa. Yhtenevästi näiden kahden tutkimuksen kanssa myös tutkimukseni isien mielestä heidän kuului omalla esimerkillään opettaa oikeanlaisia elämänarvoja lapselleen. Tässä tutkimuksessa oli myös yhtenevästi aikaisemman tutkimuksen kanssa mainintoja siitä, kuinka hyvä isä osaa pitää lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolen (ks. Sriram ja Navalkar 2012, 215-23). Kummassakin tutkimuksessa oli myös mainintoja siitä, kuinka hyvä isä laittaa lapsen edun omansa edelle, jolloin hän tekee päätöksiä pitkälti vanhemman näkökulmasta. Tämä varmasti myös viestii näiden isien epäitsekkyydestä, minkä myös piirteenä koetaan kuuluvan sitoutuneeseen isyyteen (ks. Eerola & Mykkänen 2013, 20).

Tämän tutkimuksen isistä jokainen perhevapaajärjestelmän piiriin kuulunut oli jäänyt kolmeksi viikoksi isyysvapaille heti lapsen synnyttyä. Tällä hetkellä maamme isistä selvä enemmistö toimii samalla tavalla (ks. Eerola ym. 2019, 5). Näistä isistä kukaan ei pitänyt lähtökohtana sitä, että äidin kuuluisi olla vanhempainvapailla isää pidempään (ks. Lammi-Taskula 2007, 51-52, 55 & 63). Päinvastoin, isistä jokaisen mielestä isän olisi hyvä jäädä perhevapaille niin pitkäksi aikaa kuin mahdollista. Näistä käsityksistä huolimatta äidit käyttivät vapaista valtaosan myös tämän tutkimuksen isien perheissä. Enemmistö isistä toi ilmi, ettei isän tarvitse ensisijaisesti olla perheen elättäjä vaan tämä voi tar-

vittaessa myös jäädä kotiin lapsensa kanssa. Kuitenkin kahden isän mielestä heidän kuului ensisijaisesti olla työssäkäyvä osapuoli. Näin ollen isyyteen sitoutumisestaan huolimatta isät saattavat kokea olevansa äitejä velvoitetumpia huolehtimaan perheen elättämisestä (ks. Kaufman 2013, 49).

Perhevapaajärjestelmän piiriin kuuluneista isistä enemmistö oli *ensisijaisen vanhemmuuden* mukaisesti (Ks. Fastard & Stefansen 2015, 61-63) jäänyt vanhempainvapaille, kun äiti palasi työelämään. Enemmistö isistä oli jäänyt vanhempainvapaille siitä syystä, että äiti pääsisi palamaan töihin tai opiskelemaan (ks. Eerola ym. 2019, 9-10). Yksi perhevapaiden piiriin kuuluneista isistä ei ollut käyttänyt vanhempainvapaitaan ollenkaan. Tämä isä oli käyttänyt isyysvapaistaan ainoastaan 18 arkipäivän osuuden, minkä voi viettää äidin kanssa kotona yhtä aikaa heti lapsen synnyttyä. Hän perusteli vapaiden käyttämättömyyttä perheen taloudellisella tilanteella ja sillä, ettei lapsen äidillä ollut työpaikkaa, johon palata (ks. Eerola ym. 2019, 10.)

Perhekeskeisyys näkyi isien perustellessa perhevapaille jäämisen tärkeyttä. Lapsen kanssa tahdottiin viettää aikaa ja häneen haluttiin tutustua. Yksi isä selvästi jopa ihmetteli, miten monet hänen ystävistään eivät olleet oivaltaneet sitä, että lapsi jää helposti isälle tuntemattomaksi, jos hän ei riittävästi ole kotona lapsen ollessa pieni. Vanhempainvapaiden käytön merkityksellisyyttä perusteltiin myös sillä, että isän jäädessä kahdestaan lapsen kanssa kotiin, hänen on mahdollista ikään kuin äidin silmin nähdä, millaista ympärivuorokautinen hoitotyö on. Tällaiset maininnat korostuivat erityisesti esikoislapsen kohdalla. Tämänkaltaiset pohdinnat voivat kertoa siitä, että nämä isät todella kokivat vanhemmuuden vanhempien yhteiseksi asiaksi.

Siitä huolimatta, että isien välillä oli eroja vapaiden käyttämisessä, heistä jokaisen kohdalla perhevapaille jääminen tuntui kuitenkin olevan yhteydessä haluun luoda omaan lapseen vahva suhde ja side alusta alkaen. Nämä isät selvästi halusivat kaikin tavoin pitää yllä vastavuoroista suhdetta lapsiinsa. Yhtenevästi Lammi-Taskulan ym. (2017, 112 & 125) tutkimuksen kanssa moni isistä mainitsi keskeisimmäksi syykseen vanhempainvapaille jäämiseen halun viettää mahdollisimman paljon aikaa lapsensa kanssa. Petssin (2018, 1 & 3) tutkimuksen mukaan vanhempainvapailla pidempään olevat isät ovat mahdollisesti si-

toutuneempia isyyteensä lapsensa varhaislapsuudesta alkaen. Perhevapaiden käyttöä rajoittavaksi tekijöiksi isät kertoivat lähinnä taloudelliset syyt ja kiireisen tilanteen työpaikalla (ks. Salmi ym. 2017, 34; Eerola ym. 2019, 9-10). Varsinkin, jos isä oli töissä pienessä firmassa tai muuten johtavassa asemassa, perhevapaiden käyttämättä jättäminen nähtiin perusteltuna. Jokainen näistä isistä piti tärkeänä sitä, että isät kaikesta huolimatta jäisivät perhevapaille. Nämä isät toivoivat selvästi lisää joustavuutta perhevapaiden käyttöön "free to choice-periaatteen" mukaisesti (ks. Gislason ym. 2015, 178).

7.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet

Laadullisessa tutkimuksessa saatu tieto ei ole koskaan täysin objektiivista, vaan siihen vaikuttavat aina tutkijan itse tekemät tulkinnat, kokemukset ja hänen näkökulmansa. Olen tutkijana tunnistanut oman suhtautumiseni tutkittavaan ilmiöön. (ks. Patton 2015, 700; Tuomi & Sarajärvi 2009, 135-136, 140.) Vaikka omissa ja haastateltavien näkemyksissä olisi ollut eroja, olen kuitenkin tiedostanut, että tällainen ei ole saanut vaikuttaa tekemiini tulkintoihin. Uskon, että puolueettomuuttani voi lisätä jo se, että en ole itse isä. Näin minulta puuttuvat isyydestä saadut henkilökohtaiset kokemukset, jotka voisivat vaikuttaa tutkimusaineistosta tekemiini tulkintoihin. Omakohtaiset käsitykset isänä olemisesta olisivat voineet vaikuttaa siihen, että haastattelutilanteessa olisin saattanut huomaamattanikin johdatella haastateltavia vastamaan tietyllä tavalla. Toisaalta se, etten ole isä voi toimia myös rajoittavana tekijänä. On mahdollista, etten ole ehkä ymmärtänyt joitakin asioita isien tarkoittamalla tavalla tai osannut kysyä saamiini vastauksiin perusteluita, minkä olisin saattanut osata tehdä, jos minulla olisi aiheesta omakohtaista kokemusta.

Tutkimuksen luotettavuuden kriteerinä *uskottavuus* tarkoittaa sitä, että tutkijana minun on varmistettava tutkittavasta ilmiöstä tekemieni käsitteellistyksien yhtenevyys tutkittavien käsitysten kanssa (ks. Eskola & Suoranta 1998, 211). Tästä esimerkkinä toimi se, että luin haastattelun aikana haastateltaville määritelmän siitä, mitä maskuliinisuus tutkimuksessani tarkoittaa. Kerroin

haastateltaville myös lyhyen tiivistelmän siitä, mitä perhevapaat pitävät sisällään. Jälkimmäinen oli tärkeää jo sen takia, että perhevapaisiin liittyvä tieto olisi ajankohtaista jokaisella haastateltavista. Lincolnin ja Guban (1981, 95) mukaan tutkimuksen uskottavuutta arvioidessa on myös otettava huomioon se, että tutkittavat ovat mahdollisesti tutkijaa enemmän kosketuksissa tutkittavaan ilmiöön. Isyyttä tutkiessani minun on ollut erityisen tärkeää tiedostaa, että isien käsitykset isyydestä ovat omakohtaisia ja yksilöllisiä. Isät itse ovat parhaimpia asiantuntijoita omasta isyydestään.

Tutkimuksen *varmuutta* lisää se, että siinä on otettu huomioon tutkijan ennakko-oletukset (Eskola & Suoranta 1998, 212). Minulla oli ennakkokäsitys siitä, että enemmistöllä isistä isyyden toteuttaminen olisi mahdollisesti tietyn suuntaista, mutta en silti voinut näiden oletuksien antaa vaikuttaa. Tutkimuksen *vahvistuvuutta* lisää se, että siinä tehdyt tietyt tulkinnat saavat vahvistusta aiemmista vastaavanlaisista tutkimuksista. (Eskola & Suoranta 1998, 212; Lincoln & Guba 1981, 121). Tutkimukseni tulokset olivat selvästi yhteneväiset aikaisempien tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan nykypäivän isät Suomessa ovat entistä sitoutuneempia isyytensä eri osa-alueilla. Tämä voi näkyä esimerkiksi siinä, että he aiempaa useammin jäävät perhevapaille. Verrattaessa omaan tutkimukseeni osallistuneiden isien käsityksiä hyvästä isyydestä Sriramin ja Navalkarin (2011) vastaavanlaisen tutkimuksen tuloksiin, on otettava huomioon, että jälkimmäinen tutkimus on toteutettu Intiassa. Siitä huolimatta, että maidemme välillä on huomattavia kulttuurisia eroja, on yllättävää, kuinka samankaltaisia ominaisuuksia hyvällä isällä ajatellaan näissä maissa olevan.

Laadullisella tutkimuksella on haastavaa saada yleistettävissä olevaa tietoa, mikä ei ollut tämänkään tutkimuksen tarkoitus (ks. Eskola & Suoranta 1998, 66). Tutkimustieto kuitenkin on *siirrettävissä* kontekstista toiseen, kun tutkimuksesta saatu tieto on tarpeeksi riittävää laadultaan ja informaatiomäärältään (Tauriainen 2000, 115). Tästä tutkimuksesta saatua tietoa ei voida sellaisenaan siirtää, mutta sitä voidaan hyödyntää, kun jatkossa tutkitaan isyyttä isien itsensä kertomana ja käsittämänä. Hyvää isyyttä ei varsinkaan isien kertomana ole Suomessa juurikaan tutkittu, jolloin tutkimuksestani saatu informaatio saat-

taa olla aivan ainutkertaista ja hyödyllistä ilmiöstä mahdollisesti tehtävän jatkotutkimuksen kannalta.

Jatkossa isien käsityksiä hyvästä isyydestä voisi tutkia isommalla otoskoolla ja maantieteellisesti laajemmalla alueella. Tämän tutkimuksen isät, yhtä lukuun ottamatta, asuivat Keski-Suomessa, mikä jo lähtökohtaisesti voi vaikuttaa saatuihin tutkimustuloksiin. Niin kuin jo teorialuvussa on tullut ilmi, isyys on vahvasti sidoksissa muun muassa maantieteelliseen sijantiin ja yhteisöön, jossa eletään. On hyvin mahdollista, että esimerkiksi maaseudulla asuvien isien ja kaupungissa asuvien isien näkemykset isyydestä saattaisivat olla keskenään keskimääräisesti hyvinkin erilaisia. Jatkossa voisikin olla mielenkiintoista tutkia, miten maalla ja kaupungissa asuvien isien toteuttama isyys ja näkemykset isyydestä mahdollisesti eroavat toisistaan.

Mahdollisella jatkotutkimuksella voisi myös selvittää isän oman ikäluokan ja isäksi tulemisen iän vaikutusta isien käsityksiin hyvästä isyydestä ja heidän tapoihinsa toteuttaa vanhemmuutta. Jatkossa voisi tutkia myös isän ammatti- ja koulutustaustan yhteyttä isyyden toteuttamiseen. Olisi myös mielenkiintoista tutkia, miten mahdollisesti lapsen sukupuoli vaikuttaa isänä olemiseen. Tässä tutkimuksessa yksi isä mainitsi, että hänen maskuliinisuutensa oli mahdollisesti pehmentynyt sen seurauksena, että hänen lapsensa ovat molemmat tyttöjä. Voikin olla, että isän tietyt luonteenpiirteet näyttäytyvät osana vanhemmuutta vaihtelevasti myös sen mukaan, mikä on lapsen sukupuoli.

Jatkotutkimuksiin olisi mielenkiintoista ottaa mukaan myös sellaisia isiä, joiden perhemuodot eivät ole pelkästään heteronormatiivisen ydinperheen mukaisia. Voisi selvittää sellaisten isien näkemyksiä, jotka elävät uus-, yksinhuoltaja- sekä sateenkaariperheissä. Olisi myös mielenkiintoista tutkia näiden eri perhemuotojen vaikutusta isän käsityksiin isyydestä ja hyvästä isyydestä ja sitä, miten ne mahdollisesti eroavat toisistaan.

LÄHTEET

Aalto, I. 2004. Perinteisestä uuteen- isyyden muutoskertomusta purkamassa. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen. (toim.) 2004. Isäkirja. Vastapaino. Tampere, 65-88.

Aalto, I. 2010. Katsaus isyyden historiaan sääty-yhteiskunnasta nykyaikaan. Teoksessa I. Aalto & J. Mykkänen. (toim.) Isyyden ihanteet, arki ja kokemukset. Raportti isyyden tutkimisesta Suomessa. Nuorisotutkimusverkosto: Helsinki, 15-38.

Aalto, I. 2012. Isyyden aika: historia, sukupuoli ja valta 1990-luvun isyyskeskusteluissa. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Andersson, E. 2017. Generational masculinities. Journal of Gender Studies, 27:3, 243-247.

Andrews, T. 2012. What is Social Constructionism. Ireland: University College-Cork.

Berg, K. 2009. Kulttuuriset odotukset äitiyden rakentajina. Janus Sosiaalipolitiikan ja Sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti. Turku: Ulkomaalaistoimisto, 170-175.

Biernacki, P. & Waldorf, D. 1981. Snowball sampling: Problems and techniques of chain referral sampling. Sociological Methods Research, 10, 141–163.

Connelly, R. & Kimmel, J. 2015. If you're happy and you know it: How do mothers and fathers in the US really feel about caring for their children? Feminist Economics, 21, 1–34.

Cools, S., Fiva, J. & Kirkebøen, J. 2015. Causal Effects of Paternity Leave on Children and Parents. Norway: The Scandinavian journal of economics 117 (3): 801-828.

Collin, F. 2012. Social reality. London: Routledge

Cook, J. L., Jones, R. M., Dick, A. J., & Singh, A. 2005. Revisiting men's role in father involvement: The importance of personal expectations. Fathering: A Journal of Theory, Research, & Practice about Men as Fathers, 3(2), 1-15.

Daly, J. 1993. Reshaping fatherhood: Finding the models. Journal of Family Issues, 14, 510-530.

Dick, G. 2011. The Changing Role of Fatherhood: The father as a provider of self object functions. Psychoanalytic Social Work, 18:2, 107-125

Eerola, P., Eskola, J. & Kaukinen, S. 2018. Etäinen, autoritaarinen, tasavertainen ja epäröivä: Isyyden neljä tarinatyyppiä. Teoksessa J. Eskola, I. Nikanto & S. Virtanen. (toim.) Aikamme kasvatus: vain muutos on pysyvää? 14 eläytymismenetelmätutkimusta. Tampere: Tampereen yliopisto, 93-110.

Eerola, P. & Mykkänen, J. 2014. Isyyskokemusten jäljillä. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen. (toim.) Isän kokemus. Tampere: Gaudeamus, 7-18.

Eerola, P. & Mykkänen, J. 2014. Isyyden tarinamarkkinoilla. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen. (toim.) Isän kokemus. Tampere: Gaudeamus, 19–31.

Eerola, P. & Mykkänen, J. 2013. Paternal Masculinities in Early Fatherhood: Dominant and Counter Narratives by Finnish First-time Fathers. Journal of Family Issues 36, 1674–1701.

Eerola, P. & Mykkänen, J. 2013. Isyyteen sitoutuminen ja isän vastuu esikoisisien kertomana. Kasvatus 44 (1), 17-29.

Eerola, P. 2009. Lapsikeskeisempi isyys - kolme tarinaa nuorten koulutettujen miesten astumisesta isyyteen. Nuorisotutkimus, 15-28

Eerola, P. & Huttunen, J. 2011. Metanarrative of the "New Father" and Narratives of Young Finnish First-Time Fathers. Fathering, 9 (3), 211-231.

Eerola, P. Lammi-Taskula, J., O'Brien, J., Hietamäki, J. & Räikkönen, E. 2019. Fathers' Leave Take-Up in Finland: Motivations and Barriers in a Complex Nordic Leave Scheme. Sage Open, 9 (4), 1-14.

Eisenhauer, L., Orb, A. & Wynaden, D. 2000. Etchics in qualitative research. Journal of nursing scholarship, 2000; 33:1, 93-96.

Elo, S. & Kyngäs, H. 2008. The qualitative content analysis process. Journal of Advanced Nursing 62(1), 107–115.

Elo S., Kääriäinen M., Kanste O., Pölkki T., Utriainen K. & Kyngäs H. 2014. Qualitative content analysis: a focus on trustworthiness. SAGE Open 4.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Eydal, G. B., Gislasson, I. V., Rostgaard, T., Brandth, B., Duvander, A-Z., & Lammi-Taskula, J. 2015. Trends in parental leave in the Nordic countries: has the forward march of gender equality halted? Community, Work & Family, 18(2): 167–181.

Farstard, G. R. & Stefansen, K. 2015. Involved fatherhood in the Nordic context: dominant narratives, divergent approaches. NORMA: International Journal for Masculinity Studies 10 (1), 55–70.

Fogarty, K. & Evans, D. 2009. Being an Involved Father: What Does It Mean? University of Florida: IFAS- Extension.

Guba, G. & Lincoln, S. 1981. Effective evaluation: improving the usefulness of evalua- tion results through responsive and naturalistic approaches. San Fransisco. Jossey-Bass.

Gupta, N., Smith, N. & Verner, M. 2006. Child Care and Parental Leave in the Nordic Countries: A Model to Aspire to? Institute for the Study of Labor.

Guzzo, K. 2011. New Fathers' Experiences with Their Own Fathers and Attitudes Toward Fathering. Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice About Men as Fathers, 9(3), 268–290.

Hacking, I. 2009. Mitä sosiaalinen konstruktionismi on? Tampere: Vastapaino.

Heikkinen, L. 2010 Narratiivinen tutkimus – todellisuus kertomuksena. Teoksessa J. Aalto. & R. Valli. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Juva: PS-kustannus, 143-159

Holmes, M. 2009. Gender and everyday life. London: Routledge.

Holmes, K. & Huston, A. 2010. Understanding Positive Father-Child Interaction: Children's, Fathers' and Mothers' Contributions. Fathering A Journal of Theory Research and Practice about Men as Fathers 8(2):203-225

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä. Juva: PS-kustannus.

Huttunen, J. 2010. Mihin suomalainen isyys on menossa? Katsaus Futura–lehdessä. 3/10. Saatavilla verkossa: http://elektra.helsinki.fi/se/f/0785-5494/29/3/mihinsuo.pdf (viitattu 31.1.2019)

Ibuala-Abumere, F. 2013. Understanding Men and Masculinity in Modern Society. University of Roehampton: Nigeria.

Johansson, T., & Andreasson, J. 2017. Fatherhood in transition: Masculinity, identity, and everyday life. London, UK: Palgrave Macmillan. Journal of Marital and Family Therapy, 44(4), 741–742.

Kuula, A. 2015. Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Kekäle, J. 2007. Postmoderni isyys ja uskonnollisuus. Tarinallinen näkökulma. Väitöskirja. Joensuun yliopiston teologisia julkaisuja 19. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Kekäle, J. & Eerola, P. 2014. Isyyden tarinamarkkinoilla. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen. (toim.) Isän kokemus. Tampere: Gaudeamus, 19–31.

Kolehmainen, J. & Aalto, I. 2004. Johdanto isyyksien tutkimiseen. Teoksessa I. Aalto & J. Kolehmainen. (toim.) Isäkirja. Mies, vanhemmuus ja sukupuoli. Tampere: Vastapaino, 9–25.

Lamb, M. 2010. How Do Fathers Influence Children's Development? Let Me Count the Ways. Teoksessa M. Lamb. (toim.) The Role of the Father in Child Development. New Jersey: John Wiley & and Sons Inc, 1-26.

Lammi-Taskula, J. 2007. Paternal leave for fathers? Gendered conceptions and practices in families with young children in Finland. Tampere: Tampere University Press Stakes.

Lammi-Taskula, J., Salmi, M. & Närvi,J. 2009. Perhevapaat ja työelämäntasa-arvo. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 24/2009 http://urn.fi/URN: 978-952-227-190-7 (viitattu 3.5.2019)

Lemay, C. Cashman, S. & Felice, M. 2010. A Qualitative Study of the Meaning of Fatherhood Among Young Urban Fathers. Public Health Nursing Vol. 27 No. 3, pp. 221–231.

Lehtonen, M. 1995. Pikku jättiläisiä. Maskuliinisuuden kulttuurinen rakentuminen. Tampere: Vastapaino.

Morman, M & Floyd, K. 2009. A "changing culture of fatherhood": Effects on affectionate communication, closeness, and satisfaction in men's relationships with their fathers and their sons. Western Journal of Communication , 66:4, 395-411

Marsiglio, W. 1995. Fatherhood Scholarship: An Overview and Agendafor the Future. Teoksessa W. Marsiglio. (toim.): Fatherhood. Contempory Theory, Research, and Social Policy. London: Sage,1–20

Marsiglio, W. & Roy, K. 2012. Nurturing dads. Social initiatives for contemporary fatherhood. New York. Sage.

McGill, S. 2014. Navigating new norms of involved fatherhood: employment, fathering attitudes, and father involvement. Journal of Family Isues 35 (8), 1089–1106.

Nordic Statistical Yearbook. 2010. Copenhagen: Nordic Council of Ministers

NOSOSCO (The Nordic Social Statistical Committee). 2013. Social protection in the Nordic countries. Scope, expenditure and financing. Kööppenhamina: Nordic Social Statistical Committee.

Närvi, J. 2017. Johdanto. Teoksessa M. Salmi & J. Närvi. (toim.): Perhevapaat, talouskriisi ja sukupuolten tasa-arvo. Raportti 4/2017. Helsinki: Terveyden- ja Hyvinvoinnin laitos, 8-31.

Närvi, J. 2018. Isä hoitaa - vai hoitaako? Väestökyselyn ja haastattelujen tuloksia isien perhevapaiden käytöstä. Terveyden- ja hyvinvoinnin Laitos. Helsinki: Suomen Yliopistopaino Oy.

Ojala, H. & Pietilä, I. 2013. Maskuliinisuuden hegemoniasta monenkirjaviin eroihin: kriittisen miestutkimuksen avauksia vanhenemisen tutkimukseen. Tampere: Tampere University Press.

Park, C., & Kwon, S. 2019. What is a good father? The meaning of a good father through sports parenting in South Korea. Sport in Society, 1–16.

Patton, M. 2015. Qualitative Research and Evaluation Methods. 4. painos. Thousand Oaks, CA: Sage.

Petss, J. 2018. Paternity Leave, Father Involvement, and Parental Conflict: The Moderating Role of Religious Participation. Ball State University: Department of Sosiology.

Pirskanen, H. 2011. Narratiivisessa tutkimuksessa alkoholi, isyys ja valta – ongelmajuovat isät miesten elämäntarinoissa. Helsinki: Väestöntutkimuslaitos, Väestöliitto.

Pleck, J. 2007. Why could father involvement benefit children? Theoretical perspectives. Applied Development Science 11 (4), 196–202.

Pleck, J. 2010. Paternal involvement. Teoksessa M. Lamb. (toim.) The role of the father in child development. 5. painos. Hoboken, New Jersey. John Wiley, 67–107.

Rankinen, M. 2010. Isyyden peilit. Teoksessa J. Jämsä & S. Kallionmaa. (toim.) Isyyden kielletyt tunteet. Helsinki: Väestöliitto, 87–97.

Raley, S., Bianchi, S. M., & Wang, W. 2012. When do fathers care? Motherss economic contribution and fathers' involvement in child care. American Journal of Sociology, 117, 1422–1459.

Sipilä, J. 1994. Miestutkimus - säröjä hegemonisessa maskuliinisuudessa. Teoksessa J. Sipilä & A. Tiihonen (toim.) Miestä rakennetaan – maskuliinisuutta puretaan. Tampere: Vastapaino, 17–36.

Sriram, R. & Navalkar, P. 2012. Who is an 'Ideal' Father? Father, Mother and Childrens ' Views. Psychology and Developing Societies 24(2) 205–237.

Säävälä, H. 1999. Mieheyden psykologiaa. Teoksessa A. Jokinen (toim.) Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja. Tampere: Tampere University Press, 52–73.

Tauriainen, L. 2000. Kohti yhteistä laatua: henkilökunnan, vanhempien ja lasten laatukäsitykset päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies In Education, Psychology and Social Research.

Tiittula, L. & Ruusuvuori, J. 2005. Johdanto. Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula (toim.) Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere. Vastapaino, 9–21.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf (viitattu 31.1.2020)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. 6. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Yle 2018. Nordean yllättävä laskelma: Isyysvapaan pitäminen kannattaa myös taloudellisesti. https://yle.fi/uutiset/3-10701680 (viitattu 14.6.2019)

Yle 2019. Pasi Huuskonen osallistuu Konstan jokaiseen neuvolakäyntiin mutta jotkut isät eivät yhteenkään. https://yle.fi/uutiset/3-10631213 (viitattu 20.3.2019)

Yle 2020. Hallituksen perhevapaamalli julkistettiin, ministeri Aino-Kaisa Pekonen: "Radikaali uudistus, ohjaa isiä käyttämään suuremman osan perhevapaista". https://yle.fi/uutiset/3-11192281 (viitattu 18.3.2020)

Ylikännö, M. 2009. Isien ajankäytöstä: Uuden isyyden hidas esiinmarssi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Yhteiskuntapolitiikka 74 (2009):2

Valdimarsdóttir, F. 2006. Nordic experiences with parental leave and its impact on equality between women and men. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.

LIITTEET

LIITE 1. SUOSTUMUSLOMAKE TIETEELLISEEN TUTKIMUKSEEN

Minua on pyydetty osallistumaan tutkimukseen (Pienten lasten isien näkemyksiä hyvästä isyydestä nykypäivän Suomessa).

Olen perehtynyt tutkimusta koskevaan tiedotteeseen (tietosuojailmoitus) ja saanut riittävästi tietoa tutkimuksesta ja sen toteuttamisesta. Tutkimuksen sisältö on kerrottu minulle myös suullisesti ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini. Selvitykset antoi Ville Hakala. Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita tutkimukseen osallistumista.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen tai peruuttaa suostumukseni tutkimukseen. Tutkimuksen keskeyttämisestä tai suostumuksen peruuttamisesta ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Olen tutustunut tietosuojailmoituksessa kerrottuihin rekisteröidyn oikeuksiin ja rajoituksiin.

Allekirjoittamalla suostumuslomakkeen hyväksyn tietojeni käytön tietosuojailmoituksessa kuvattuun tutkimukseen.

☐ Kyllä

Allekirjoituksellani vahvistan, että osallistun tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkittavaksi sekä annan luvan edellä kerrottuihin asioihin.

_____ _____

Allekirjoitus Päiväys

_____ _____

Nimen selvennys Syntymäaika

_____

Osoite

Suostumus vastaanotettu

_____ _____

Suostumuksen vastaanottajan allekirjoitus Päiväys

_____

Nimen selvennys

Alkuperäinen allekirjoitettu asiakirja jää tutkimuksen vastuullisen johtajan arkistoon ja kopio annetaan tutkittavalle. Suostumusta säilytetään tietoturvallisesti niin kauan kuin aineisto on tunnisteellisessa muodossa. Jos aineisto anonymisoidaan tai hävitetään suostumusta ei tarvitse enää säilyttää.

Liite 2. Tietosuojailmoitus tutkimuksesta tutkimukseen osallistuvalle

16.10.2019

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, eikä tutkittavan ole pakko toimittaa mitään tietoja, tutkimukseen osallistumisen voi keskeyttää.

1. TUTKIMUKSEN NIMI, LUONNE JA KESTO

Tutkimus on luonteeltaan laadullinen tutkimus, jonka aineisto kerätään kertaluontoisilla haastatteluilla.

Tutkimusaineisto kerätään syksyllä 2019, ja tutkimuksen on tarkoitus valmistua saman vuoden joulukuussa.

2. MIHIN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY PERUSTUU

Tutkittavan suostumukseen, joka kerätään erillisellä lomakkeella.

4. TUTKIMUKSESTA VASTAAVAT TAHOT

Ville Hakala

ville.l.s.hakala@student.jyu.fi

Tutkimuksen ohjaaja: Johanna Terävä, johanna.terava@jyu.fi

4. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, minkälaisia ovat pienten lasten isien käsitykset hyvästä isyydestä. Lisäksi on tarkoitus selvittää, miten isien

perhevapaille jääminen tai niiden käyttämättä jättäminen on mahdollisesti yhteydessä heidän käsitykseensä hyvästä isyydestä ja hyvänä isänä olemisesta.

Tutkimukseen osallistuvat henkilöt, joilla on vähintään yksi alle kouluikäinen lapsi. Tutkimukseen osallistuu 6 tutkittavaa.

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Tutkimukseen osallistuminen kestää noin 45-60 minuuttia.

Tutkimukseen sisältyy yksi haastattelukäynti tutkittavan kanssa sovitussa haastattelupaikassa, jossa toteutuvat ehdot tutkimuksen eettisyydelle.

6. TUTKIMUKSEN MAHDOLLISET HYÖDYT JA HAITAT TUTKITTAVILLE

Kulttuuriset käsitykset hyvästä isästä/isyydestä ovat vaihdelleet eri aikakausina. Tämän tutkimuksen pääpaino onkin selvittää, millaista on hyvä isyys pienten lasten isien käsittämänä.

7. HENKILÖTIETOJEN SUOJAAMINEN

Tutkimuksessa kerättyjä tietoja ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Tietojasi ei voida tunnistaa tutkimukseen liittyvistä tutkimustuloksista, selvityksistä tai julkaisuista.

Haastateltavien anonymiteetti säilyy koko tutkimuksen ajan eikä heiltä kerätä sellaista taustatietoa, jonka kautta heidän henkilöllisyytensä olisi mahdollista valmiista aineistosta selvittää.

Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän Yliopiston tutkimusaineiston käsittelyä koskevien tietoturvakäytänteiden mukaisesti.

8. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuksesta valmistuu opinnäytetyö.

9. TUTKITTAVAN OIKEUDET JA NIISTÄ POIKKEAMINEN

Tutkittavalla on oikeus peruuttaa antamansa suostumus, kun henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Jos tutkittava peruuttaa suostumuksensa, hänen tietojaan ei käytetä enää tutkimuksessa.

Tutkittavalla on oikeus tehdä valitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli tutkittava katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä. (lue lisää: http://www.tietosuoja.fi).

Tutkimuksessa ei poiketa muista tietosuojalainsäädännön mukaisista tutkittavan oikeuksista.

HENKILÖTIETOJEN SÄILYTTÄMINEN JA ARKISTOINTI

Henkilötietoja säilytetään tutkijan henkilökohtaisella tietokoneella tutkimuksen valmistumiseen saakka, jonka jälkeen aineisto hävitetään.

10. REKISTERÖIDYN OIKEUKSIEN TOTEUTTAMINEN

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista voit olla yhteydessä tutkimuksen tekijään.

Liite 3. Haastattelurunko

Esitietokysymykset:

Kerro vähän perheestäsi, keitä siihen kuuluu? Millainen/millaisia lapsi/lapset sinulla on?
Millainen on tyypillinen päiväsi lapsesi/lapsiesi kanssa tiivistetysti?

Viralliset tutkimuskysymykset:

1. Minkälainen isä koet olevasi lapsellesi/lapsillesi?
    a. Millaisissa tilanteissa koet onnistuneesi isyydessä?
    b. Minkälaiset tilanteet isyydessä turhauttaa tai koet hankaliksi?

2. Kerro hieman omasta isästäsi, millainen isä hän on/oli?

Verratessasi omaa vanhemmuuttasi oman isäsi toteuttamaan vanhemmuuteen, mitkä asiat koet samanlaisina, mitkä erilaisina?

3. Minkälainen suhde lapseesi/lapsiisi on tällä hetkellä, ja millaisia haasteita sekä vahvuuksia koet suhteidenne toimivuudelle?
   Minkälaiseen suuntaan haluaisit suhteenne tulevaisuudessa rakentuvan?

4. Minkälainen miehen malli koet olevasi lapsellesi?

5. Koetko, että maskuliinisuus kuuluu isänä olemiseen? Jos kuuluu, millä tavalla?

   Haastateltaville erikseen avattiin maskuliinisuus käsitteenä:
   Maskuliinisuuden voi nähdä koostuvan sellaisesta käyttäytymisestä, kielenkäytöstä ja toimintatavoista, jotka yleisesti ovat yhdistettävissä miespuolisiin henkilöihin ja miehisyyteen. Maskuliinisuus ja miehisyys ym-

märretäänkin yleensä keskenään synonyymeiksi, niiden kuvaten tapoja, joilla mies ”esittää miestä”.

6. Miten sinä osoitat lapsillesi rakkautta ja sitä, että välität heistä?

Miten ilmaiset lapsillesi olevasi ylpeä heistä?

Entä miten ilmaiset heihin kohdistuvat ikävät tunteet, esimerkiksi mahdolliset pettymyksen tunteet?

7. Minkälaiset ovat/oli teidän vastuualueenne lasten- ja kodinhoidossa, kuka tekee mitäkin?

8. Koetko kohdanneesi sinulle asetettuja odotuksia/vaatimuksia sen suhteen, minkälainen isä sinun kuuluisi olla? Minkälaisia ovat nämä vaatimukset/odotukset?
kuka niitä sinulle asettaa?

9. Minkälainen on sinun itsesi mielestä hyvä isä?

Haastateltaville tarvittaessa annettava pohjustus perhevapaista:

Tällä hetkellä isyysvapaalla on mahdollista olla enintään 54 arkipäivää eli yhdeksän viikkoa. Sinä aikana, kun äiti saa äitiys- tai vanhempainrahaa, voi isä olla 1-18 arkipäivää yhtä aikaa äidin kanssa kotona. Neljän kuukauden jälkeen lapsen syntymästä voi kumpi tahansa vanhemmista jäädä vanhempainvapaalle, jolloin isä pystyy tarvittaessa käyttämään loput isyysvapaastaan. Kotihoidontuen kausi alkaa lapsen ollessa yhdeksän kuukauden ikäinen, ja kotihoidontukea saa siihen asti, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta.

10. Oletko jäänyt perhevapaille, jos olet, missä laajuudessa?

11. Mitkä tekijät vaikuttivat siihen, että jäit/et jäänyt perhevapaille? Apukysymyksenä; Miten puolisosi kanssa jaoit vapaat?

12. Kuuluuko mielestäsi isien jäädä perhevapaille?